

Literatūra

RAŠTIJA

MENAS

MOKSLAS

NR. 300

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XII METAI

PROF. VACLOVUI BIRŽIŠKAI ATMINTI

PROF. VACLOVAS BIRŽIŠKA
1884 XII 2 — 1956 I 2

BRANGIOJO VACLOVO BIRŽIŠKOS NETEKUS

Profesoriaus Vaclovo Biržiškos mirtis labai skaudė ir liūdesinga jo broliams, giminėms ir artimiesiems, bet ši skauduma — ir netikėtą mirties smūgį taip pat giliai pergyvena ir mūsų tautiškai susipratusioji visuomenė. Lietuvių tautai dabar yra brangus kiekvienas jos narys, todėl netekimas taip didžiai mokslo šarvuoto jos nario, gilaus ir brangaus mokslininko prof. Vaclovo Biržiškos, yra nepaprastas smūgis. Nes jis, nors ir būdamas vienišas tremtyje, o paskutiniuoju laiku lyg ir atsiskyrėlis gyvendamas, niekada nenustojo dirbti mokslinio darbo, niekada neišleido plunksnos iš rankos, vis kaldino tą galingąjį ginklą kovoti dėl Lietuvos kultūros, vis be paliovos rankiojo po platųjį pasaulį išbarstytus Lietuvos praeities kultūros lobius, norėdamas juos sujungti ir sudėlioti į gražų, darnų knygos pavidalą. Deja, negailestingoji mirtis daugelį jo nebaigtų darbų sustabdė.

Profesorių Vaclovą Biržišką mūsų lietuviškoji visuomenė labai gerai pažįsta iš jo mokslo veikalų, mokslinių straipsnių, paskaitų, tad ypač trumpam leidinyje sunku glaustai ką vertingesnio pasakyti bei trumpai apibūdinti taip labai įvairų ir turtingą garbingo velionies gyvenimą bei jo nuveiktus darbus.

Nesu jo amžininkas, bet 25 metų artima pažintis, bendras darbas, o kurį laiką net ir bendras gyvenimas viename kambaryje Pinneberge padarė mane parašyti keletą prisiminimo žodžių apie garbingą profesorių Vaclovą Biržišką.

Šių savo atsiminimų pluoštą noriu pradėti profesoriaus Vaclovo Biržiškos mėgiamo poeto eilėraščio posmu (autorius už Geležinės uždangos, todėl jo pavardės neminėsiu):

“Tėvynė mano tyrlaukiai,
kur vėjai sielvarta kaukia.

Kaukite, vėjai šiaurūs, staukite,
pavasario sulauksite.”

Velionis profesorius žymusis lituanistas, mokslininkas, kultūros istorikas ir švietėjas, visą savo gyvenimą skirdamas Lietuvai, ypač tremtyje būdamas, tvirtai tikėjo ir troško savajai Tėvynei naujo pavasario. Kiekvienos dienos mūsų pokalbiai su juo vis kryptavo Tėvynėn, ir tai būdavo mūsų nepabaigiama tema. Nes jis gyveno visais Tėvynės rūpesčiais, sielvartais ir jos dabartine nedalia, ir savo mintyse ir pokalbiuose kūrė ir planavo vėl būsimos Nepriklausomos Lietuvos ateitį, ypač sielodamasis švietimo, mokslo, knygos reikalais.

Velionis profesorius lengviau pakėlė sunkų tremties stovyklinį gyvenimą Vokietijoje, negu sotesnį ir pastovesnį gyvenimą laiką Amerikoje. Jis visiškai neprigijo šioje naujoje dirvoje. Čia jam buvo viskas per daug svetima, neeuropiška, nepriimtina. Tai buvo itin ryškus prie naujų sąlygų neprisitaikymo egzempliorius, arba, kaip amerikiečiai vadina, nėtinkamas akultūracijai egzempliorius. Daugelyje universitetų JAV mokslininkai dabar labai atidžiai tyrinėja naujųjų ateivių, ypač inteligentijos prisitaikymą naujoms gyvenimo sąlygoms Amerikoje, ryškiai skirdami tinkamus prisitaikymui asmenis ir netinkamus. Visai suprantama, kodėl velionis profesorius Vaclovas Biržiška ir nesistengė taikytis naujai aplinkai, naujam gyvenimui Amerikoje. Jam terūpėjo tik lietuviškas gyvenimas, lietuviško gyvenimo įvykiai ir pasireiškimai, kuriam pasaulio krašte jie bebūtų, jam terūpėjo lietuvių kultūra, lietuvių raštija, Lietuvos praeitis ir jos ateitis. Visa kita buvo tik pagalbiniai dalykai. Užtat ir Amerikon atvykęs, jis tenorėjo turėti tik minimalines sąlygas tęsti savo užsibrėžtus darbus. Ir į gyvenimą Amerikoje jis žiūrėjo tik kaip į patogesnę prieglaudą tremties metams praleisti ir savo darbui dirbti. Čia man prisimena Vilniaus universiteto profesoriaus Lelevelio, irgi tada gyvenusio emigrantu Paryžiuje, laisvės kovotojui generolui Lafayettui pasakytieji žodžiai minint 1831 metų sukilimą, kuriais jis labai ryškiai nusakė politinių emigrantų siekimus ir tikslus. Anot jo, tuometiniai emigrantai pasinaudoję Prancūzijos teritorija ne vien kad save gelbėtų, bet ieškoję ir susiradę prieglaudą, kad iš ten galėtų savo pavergtos Tėvynės ir tėvynainių reikalą skelbti pasauliui ir aiškinti tikrą padėtį savo krašte.

Iš tikrųjų anuometiniai (po 1831 metų sukilimo) lietuvių ir lenkų emigrantai turėjo nepaprastos įtakos sudaryti savo kraštui palankią Vakarų Europos visuomenės opinią.

Nors prof. Vaclovas Biržiška ir nedalyvavo aktyviai politiniame gyvenime ir politinėje veikloje, betgi savo turimais mokslo duomenimis ir savo surinktąja bei iš Lietuvos atsivežtąja moksline medžiaga ne vieną kartą patalkino mūsų atskiriems politikams bei politiniams veiksniams.

Prof. Vaclovas Biržiška savo gyvenimą tremtyje praleido nepaprastai darbingai: nei sąjungininkų bombų mirtį nešanti kruša, nei pokariniai nepritekliai jo darbingumo nesumažino ir neatitraukė jo nuo pamėgto darbo. Net ir bunkeryje Vienoje besislapstydamas, jis rašė noveles, apybraižas ir t. t.

Paprastai, visi esame įpratę savo silpnybes ar apsileidimą suversti nepalankioms gyvenimo sąlygoms, ir tuo save pateisinti. Bet velionis profesorius visiškai nepaisė tų nepalankių gyvenimo sąlygų. Štai pavyzdžiai. 1946-47 metų žiauriai šalta žiema Vokietijoje. Pabaltijo universitetas, kur tuo metu dirbo prof. Vaclovas Biržiška, iš šaltų Hamburgo barakų nukeliamas į gražias ir dar šaltesnias Pinnebergo kareivines, nes jos nekurenamos ištisais žiemos mėnesiais, dažnai ir be elektros šviesos. Čia reikėjo pamatyti tikrai “žemaitiškai” užsispyrusį ir mokslui atsidėjusį profesorių Vaclovą Biržišką. Būtų didi netiesa sakyti, kad jis tada rašė nuo šalčio sugrūbusiais pirštais, ne, jis tada rašė ir rašė nušalusiais pirštais! Jausdavosi labai laimingas, jei kurį vakarą galėdavo padirbėti ir su elektros šviesa.

To jo atsidėjimo, to kruopštaus darbo vaisiai labai iškaltinigi: jis ne tik tuo metu rankiojo iš įvairių Vokietijoje jam pri-

(Tęsinys 2 psl.)

einamų mokslo šaltinių medžiagą savo sumanytiesiems darbams, bet gyvendamas tremtyje paruošė spaudai ir išspausdino šiuos veikalus: Lietuvių rašytojų kalendorius — 1946, Abraomas Kulvietis—1947 (angliškai), Martynas Mažvydas ir jo bendradarbiai — 1948 (vokiškai).

Be čia suminėtųjų mokslo darbų, jis nuolat rašinėjo periodinei spaudai, skaitė paskaitas Pabaltijo universiteto studentams, o taip pat prašomas neatsisakydavo ir nepatingėdavo nuvykti su paskaitomis į kitas tremtinių stovyklas.

Ir keista, nepaisant čia mano iškeliama jo nepaprasto darbštumo ir atsidėjimo savo mėgiamam darbui, prof. Vaclovas Biržiška dažnai mėgdavo prikergti sau "tinginio" epiteta. Begyvendamas su juo ir kartu bedirbdamas, ilgainiui supratau ir išsiaiškinau, kuria prasme tas epitetas jo buvo teisingai vartojamas. Reikia pripažinti, kad velionis profesorius tikrai jo nemėgiamą darbą visada tingiai ir nenoriai dirbdavo ir visais galimais būdais jo kratėsi. Kaip jis pats man pasakojo, gimnazijoje būdamas, nenoriai mokėsi kai kurių jam nepatinkamų ir todėl nemėgiamų dalykų, bet atliekamą laiką sunaudodamas mokslo bei grožinės literatūros veikalams skaityti. Tas pat buvo ir jam universitete mokslą einant: jis nemėgiamų dalykų paskaitų visai neklausė, o tik reikiamus egzaminus išlaikydavo, o atliekamą laiką praleisdavo, klausydamas paskaitų humanitarinių mokslų fakultete arba skaitydamas bibliotekoje jam patinkamų mokslų veikalus bei grožinę literatūrą. Savo darbą Pabaltijo universitete velionis profesorius mėgo ir vertino. Tačiau emigracinis gyvenimas Vokietijoje darėsi netikras, o kelias į Tėvynę, užuot trumpėjęs, pradėjo ilgėti. Daugelis jau tada ėmė suprasti, kad mūsų gyvenimas Vokietijoje yra tik laikinis emigracijos tarpsnis: prasidėjo pirma emigracijos banga į Angliją, Kanadą, Australiją, pagaliau ir didžioji tremtinių emigracija iš Vokietijos į Ameriką. Su šia emigracija Amerikon atsirado galimų ir senesnio amžiaus žmonėms vykti į JAV pastoviau įsikurti. Ir prof. Vaclovas Biržiška, p. p. Deveniams reikiamus dokumentus sudarius, 1949 m. spalio mėn. atvyko į Ameriką.

Visi mes gerai žinome, kad Amerikoje senesnio amžiaus žmonėms, o ypač anglų kalbos nemokantiems, darbo savo specialybėje beveik neįmanoma gauti. Tad ir prof. Vaclovas Biržiška ilgesnį laiką gyveno p. p. Devenių ūkyje. Kiek vėliau prof. Vaclovui Biržiškai atsirado galimų padirbėti Washington Kongreso bibliotekoje. Ir čia mūsų gerbiamasis profesorius, patėkęs į šį garsųjį pasaulio knygų lobyną, tiesiog atgijo: jo nuotaika praskaidrėjo, pamiršo kiek ir sunkią tremtinio ir vienišo žmogaus dalį. Darbas tarp knygų, darbas su knygomis, darbas per ištisas dienas ir to darbo vaisiai — išrašai, liečių lietuvių knygas, lietuvių kultūrą, raštiją ir t. t., teikė jam nepaprastą pasitenkinimą. Jis čia ne tik rinko sau reikalingą medžiagą, bet ir kitų prašomas mielai parūpindavo reikiamos medžiagos ar nurodydavo reikiamus mokslo šaltinius. Tuo metu, bedirbdamas Kongreso bibliotekoje, jis sudarė Kongreso bibliotekos lituanistinių knygų sąrašą ir bei įvairiuose mokslo žurnaluose išbarstytų lituanistinių straipsnių sąrašą. Ten pat dirbdamas, jis išplėtė ir tobulino savo jau beveik paruoštąjį spaudai Aleksandryną, papildinėjo bibliografijos pozicijas, bei išrašinėjo naują ir taip reikalingą medžiagą leisimui Lietuvių Enciklopedijai, nes jau tuo metu su juo buvo vedamos derybos dėl sutikimo redaguoti projektuojamą Lietuvių Enciklopediją. Ir tikrai, 1953 metais profesorius Biržiškos autoritetingas parašas įgolino Bostone suorganizuoti Lietuvių Enciklopedijos Redakciją ir surinkti pakankamą skaičių prenumeratorių ir tuo patikrinti materialinę enciklopedijos leidybos pusę.

Nuo 1954 metų pabaigos prof. Vaclovas Biržiška gyveno iš kuklios pensijos Bostone. Nors pensininkas būdamas, bet kartais dirbdavo daugiau už du sveikus ir darbingus. Kai darbo reikalais nuvykdavau į Bostoną, tai beveik kasdien susitikdavome prie kavos puoduko ir mums besišnekučiuojant, jis kasdien mane informuodavo apie savo darbus, sumanymus ir siekimus. Pastaruoju metu, lyg ir nujausdamas savo artėjančią mirtį, su nepaprastu atsidėjimu ir skubotumu tvarkė t. y. papildinėjo, perredagavo ir perrašinėjo savo milžinišką darbą bibliografiją. Kiekvieną dieną man pasakydavo apie to veikalo rašytinių lapų skaičiaus padaugėjimą. Štai vieną atmintiną dieną jis man pranešė: "Jau tretįjį tūkstantį pradėjau rašyti". Reikia tik pagalvoti, ką reiškia mašinėlė parašyto veikalo tūkstančiai puslapių! Kiek ten darbo yra sudėta! Žinau, jog velionis Profesorius yra surinkęs, pertvarkęs ir perredagavęs, įvairiuose žurnaluose išbarstytus, jo parašytus straipsnius. Taigi ne tik Aleksandryną, Lietuviškoji Bibliografija, bet ir jo paties sutvarkyti rinkiniai

raštai laukia leidėjo. Ir tatau būtų neįkainojamas inasas Lietuvių kultūros istorijai. Be to, pastaruoju laiku papildomai surinkta medžiaga jis yra nepaprastai praplėtęs "Rašytojų kalendorių". Buvo sumanęs paruošti mūsų visų rašytojų biografijas iki spaudos draudimo meto. Ilgoką laiką jis rinko medžiagą Dr. J. Šliūpo biografijai. Tik skusdavosi, kad jo parašytoji Dr. J. Šliūpo biografija ir jo Šliūpas nepatiksia nei šliūpininkams nei antišliūpininkams. Be čia suminėtų jo darbų, prof. Vaclovas Biržiška dar yra surinkęs daug vertingos medžiagos apie lietuvių studentus įvairiuose Europos universitetuose nuo seniausių laikų. Iš jo pasakojimų apie šią medžiagą aš turiu susidaręs platų ir labai įdomų vaizdą, kaip seniai Lietuvos jaunimas veržėsi į mokslą, veržėsi į tolimus užsienio universitetus ir koks palyginti didokas lietuvių studentų procentas užsieniuose studijavo.

Iš viso to matome, kad velionis profesorius, kaip ta pilkoji bitelė, rinko ir rinko medžiagą, kuri tik galėtų parodyti lietuvių tautos aukštą kultūringumą, šviesumą, pranašumą. Nes, kaip jau minėjau, kiekvienas lietuvių kultūrinis pasireiškimas jam buvo lyg saulės spindulys mūsų tautos gyvenime. Ir paskutiniu metu per mūsų paskutinius susitikimus jis man nuolat pasakojo, kaip jo pasąmonėje yra visai aiškiai susiformavęs istorinio romano planas ir esą reikės tik prisėsti — ir rašyti rašyti. Deja, to romano jis ja unebepradėjo rašyti.

Čia gal vertėtų priminti, kad velionis Profesorius rašė ir eilėraščius, apysakas, noveles; tad buvo galima laukti, kad ir romaną parašys, ypač žinant jo nepaprastą apsiskaitymą ir išsilavinimą.

Ligi prof. M. Biržiškos šeimos nelaimių velionis prof. Vaclovas Biržiška buvo ir darbingas ir visada geros nuotaikos. Bet tragiškoji ponios B. Biržiškienės mirtis ir jo brolio profesoriaus Mykolo sunkūs išgyvenimai jį labai sukrėtė. Jo nuotaika staiga pakitėjo. Nėviltis ir nusiminimas prabilo jo lūpomis. Diena iš dienos jis ėmė kartoti apie savo mirtį ir apie beprasmišką gyvenimą, ir apie beprasmiškus jo darbus, nes jo rašomi darbai niekam nesą reikalingi ir neįdomūs. Buvo skaudu tai klausyti. Jis pagyvėdavo ir jo nuotaika pasitaisydavo, kai pradėdavome kalbą apie jo jaunystę, apie jo politinę veiklą arba apie tolimes praeties įvykius bei apie jo mokslinius darbus. Stengdavausi jo mintis nuo mirties nukreipti šion pusėn, tačiau nevisada tai pavykdavo, ir būdavo labai sunku matyti tokio dvasios milžino sielos lūžį.

Štai toks trumpas tremties jo gyvenimo saulėlydžio vaizdas. Ir aš niekaip negaliu įtikėti, kad štai, nuvažiavęs į Bostoną, aš jo daugiau nebesutiksiu, kad jis nepasakos man savo tolimesnių darbų, planų ir sumanymų.

Jo gyvenimas pavydėtinau išpūdingas ir sektinai patrauklus savo meile pasirinktam darbui, savo pasiryžimu paskutinėmis gyvenimo dirbti ir dirbti savo tautai, savo tautos kultūrai. Ne tik mokslo sritis ir ne dažnai sulaukia tokio darbo milžino. Tad jo gyvenimo daugelis galime pasimokyti, kad, kruopščiai dirbant, galima didžių vaisių ir didžių laimėjimų pasiekti.

Pr. Čepėnas

LITUANISTO PAMINKLAS

Lietuvius ir jų mokslą ištiko skaudus smūgis: jie neteko labai darbštaus mokslininko ir didžio lituanisto — įžymiausio lietuvių bibliografo ir nepaprasto mūsų kultūros istorijos žinovo, Lituanistikos Instituto tikrojo nario — Profesorius Vaclovo Biržiškos.

Jis sunkiomis materialinėmis ir moralinėmis sąlygomis, — kurių daugis ir mūsų nebuvo greiti palengvinti, o kai kas net pasunkino, — nenuilsdamas krovė gražų kraitį lituanistikos mokslui. Lasė lietuviškuosius grūdėlius kur tik juos besurasdamos, rašė knygas, studijas ir straipsnius ir dalijosi su mumis savo nepaprastai gausiomis žiniomis, dieną naktį ruošė rankraščius, pastaruoju laiku savo varganoj būtų vis nerimastaudamas, ar galės juos kada paskelbti, praturtindamas lietuvių mokslą.

Vaclovas Biržiška mirė nepalikęs po savo galvos nė skatiko. Bet jis paliko milžinišką, pinigais neįkainojamą mokslinį turtą — didžiules rankraščių krūvas.

Su Profesorium Vaclovu Biržiška paskutinį kartą atsisveikindami, mes parodysime tinkamiausią jam pagarbą, jei patys pasižadėsime ir kitus paraginsime saugoti šį palikimą ir kultū-

(Tęsinys 3 psl.)

LIETUVIŠKOS KNYGOS TĖVAS

Su prof. Vaclovo Biržiškos mirtimi netekome vaikščiojančio lietuviško žinyno. Nėra ir nebuvo kito žmogaus, kuris būtų tiek lietuviškų knygų perleidęs per savo rankas. Daugybei senųjų šio ar to trūktingų knygų profesorius yra sudaręs tikras metrikas, nustatydamas jų autorių, kilmę, datą, leidimo aplinkybes. Patsai suradęs ir ištyręs tūkstančius senų, nė vienam bibliografui dar nežinomų lietuviškų knygų, Vaclovas Biržiška visai teisingai yra laikomas lietuviškos knygos tėvu.

Netekome didžiausio mūsų knygos žinovo, tačiau paliko jis lietuvių tautai didžiulius savo darbų tomus, o kiekvienas Vaclovo Biržiškos veikalas yra šviesus kelrodis po mūsų literatūrinę praeitį. Be Biržiškos veikalų bet kurio mokslininko ekskursija į lietuviškos knygos istoriją būtų aklo vaikščiojimas po muziejų.

Nujausdamas ar žinodamas, kad jo veikalai liks pagrindinis mūsų rašto praeities šaltinis, tų veikalų autorius buvo kruopštus ir atsargus, o radęs naujų duomenų, vis papildydavo ar patikslindavo savo anksčiau skelbtąsias žinias. Turėdamas nepažinomą knygos žinovo uoslę, net ir už Lietuvos sienų atsidūręs, sugebėjo atrasti ir nustatyti daug naujų, iki tol nežinomų, vardų ir datų. Tuo būdu didžiojo mokslininko, įvykių išmesto iš Lietuvos universiteto bibliotekos, kuri buvo jo sukurta ir ateity turėtų būti jo vardu pavadinta, saulėlydis svetimose žemėse buvo irgi nuostabiai šviesus ir prasmingas.

Iš Lietuvos traukdamies, kiekvienas pasiėmė dažniausiai juokingus ir niekingus daiktelius. Prof. Vaclovas Biržiška prisikrovė lagaminus savo rankraščių, kurie buvo dar nespėję išvysti knygos pavidalo. 1945 m. pavasarį, bėgdami iš degančios Vienos, nebelikus jokių susisieikimo priemonių, keliolikos kilometrų pėsčio žygyje po tų rankraščių svoriu palinko prof. Vaclovas ir jam talkinęs brolis Viktoras. Laimei, prieš tai prof. Vaclovas Biržiška savo pagrindinį rankraštį „Aleksandryną“ buvo įteikęs bičiuliui teisininkui P. Lukošiuui, kuris savo jaunom rankom padėjo išgelbėti sukrautąją išmintį.

Reikšmingiausias ir reikalingiausias iš ligi šiol nepaskelbtų Vaclovo Biržiškos raštų yra kelių tūkstančių lapų „Aleksandryno“ rankraštis. Tuo neįprastu vardu, gyvai prisimenant savo mirusią žmoną Aleksandrą, profesoriaus pavadinta visų mūsų rašytojų biografijų ir bibliografijų rinkinys. Vokietijoje išleistas Vaclovo Biržiškos Lietuvių rašytojų kalendorius tėra nedidutė santrauka ar ištrauka iš to monumentalaus veikalo, kuris, išgelbėtas iš degančios Vienos, jei sudegtų ar kitaip dingtų čia Amerikoje, užgultų juoda dėmė mus visus, kurie to rankraščio nepavertėme knyga. „Aleksandryno“ išleidimas laukia skubios visų lietuvių talkos. Tuo veikalu Vaclovas Biržiška yra tapęs daugybės lietuvių rašytojų tėvu, prikėlęs juos iš nežinios ar užmiršties; todėl ne be pagrindo prieš 10 metų susirinkę lietuviai rašytojai Vaclovą Biržišką išrinko Lietuvių Rašytojų Dr-jos Garbės Nariu. Tūkstančiai seniausiųjų mūsų rašytojų, ypač draudžiamąjo spaudos laikotarpio autorių, mums būtų likę nežinomi, jei profesorius nebūtų susekęs ir nustatęs jų vardų, jei nebūtų atskleidęs jų slapyvardžių ar slapyraidžių. Tais veikalais profesorius nusipelno visų lietuvių rašytojų padėką.

Mūsų rašto žmonių istorijoje Vaclovą Biržišką tegalima gretinti su Simanu Daukantu. Abu juodu, it vienuoliai, savo noru visą gyvenimą užsidarę tarp knygų lentynų, prikėlė mūsų praeitį: Daukantas atkūrė idealinę Lietuvos senovę, Biržiška atkasė senųjų Lietuvos raštų brangenybes. Tos profesoriaus iškaskenos yra didžiausia dovana lietuvių kultūros istorijai. Lietuvos universiteto vadovybė, paskirdama prof. Vaclovą Biržišką universiteto bibliotekos, sudarytos iš 40 knygų, direktorium parinko tinkamiausią asmenį. Vaclovas Biržiška išėjo toli už tarnybinio pareigingumo ribų, atidavęs visą sielą ir visas kūno jėgas Knygai, išugdęs biblioteką ligi kelių šimtų tūkstančių egz.

Benys Babrauskas,
Rašytojų Draugijos Pirmininkas

LITUANISTO PAMINKLAS

(Atkelta iš 2-ro psl.)

rinį lietuvių tautos pasididžiavimą, neleisime jam sunykti, bet iškelsime jį į dienos šviesą. Vaclovo Biržiškos pirmaeilės vertės raštų išleidimas būtų vertingiausio jam paminklo pastatymas, o kartu ir lietuvių tautos kultūrinio gajumo įrodymas, kuris ir kitų tautų tarpe nusvers mūsų naudai daugiau negu daugelis kitų abejotinos vertės žygių.

P. Jonikas,
Lituanistikos Instituto Prezidentas

ANTIKVARIATAS

Ten Tacito lapai pageltę
Pro geliančiai šaltas miglas,
Pro liūtį praeina, pro šaltį
Ir atveria aisčių salas...

Ten Širvydo senas žodynas
Žodingas žaizdom ir žiedais, —
Kam Trium Linguarum vadinas,
Kam — alda maldom, kaip kadais...

Regiu ten bylojantį Daukšą
Postilloj aukštaičių tarme,
Kad laikosi tautos ne auksu,
Ne turtais nusėta žeme;

Kad gentys gyvena gyvuoju
Tėvų ir senelių žodžiu...
Ir amžių aušrinėm alsuoju,
Ir Skargos pamokslus girdžiu.

Ten Simano Daukanto Būdo
Žemaitiškai ošia giria,
Tėn Poškos muzikas nubudo
Ir verčia velėnas žagre...

Ir teka per kronikas kraujas,
Ir vilnyja ten Vilija
Pekla su Žemėpačiu kaujas, —
Ir gėsta tautos Gabija...

Ir kopia pro atverstą lapą
Diėnon, štai, laikų kirmėlė
Ir sako: — Sugraūžiau satrapų
Vardus, ir teliko skylė...

Sugraūžiau karus ir vergiją,
Sugraūžiau karalių vardus,
Ir randų žarijos užgijo,
Ir nuplaukė upėn medus...

Ir žemę apsnigo kaip knygą
Žaliųjų pogojų žiedai,
Ir vietoj dvarionių išdygo
Pirmų savanorių lizdai.

Pro motto Ad Magnum Ducatum,
Pro caro žandarų grandis
Šventom ir nežinomom datom
Istorijon kopia kandis,

Ir kopia jinai per gadynes
Raidėm, kaip bedugnėm, juodom,
Ir žaizdrą vėl žiedžia žodynas
Žodingas žiedais ir žaizdom.

Bernardas Brazdžionis

(Šis eilėraštis skaitytas prof. V. Biržiškos
70 metų sukaktį minint).

ATSISVEIKINIMAS SU PROF. VACLOVU BIRŽIŠKA BOSTONO LIETUVIŲ KULTŪROS KLUBE

Tu mirei, Tu palikai mus, gerbiamas ir mielas profesoriau Vaclovai. Tik prieš vienerius metus šio Sambūrio nariai iškilmingai Tave pagerbė ir pasveikino, kai Tu baigai gyvenimo septintąją dešimtį. Vienas kitas aplankė Tave ir praėjusio gruodžio 2 d., kai Tu, dar tokis judrus ir sumanymų kupinas, žengei į septyniasdešimt antruosius. Deja, menkas yra mūsų žinojimas, kai bandome pažvelgti į rytojaus mislę. Todėl nūdien sunku yra tikėti, kad šios būties gatvėse Tavo veido jau niekad nematysim ir Tavo balso neišgirsim. Nejaukus ir gūdas faktas, kad šiandien iš Tavęs beliko tik pelenų sauja, supilta į urną.

Mirties akivaizdoj pervertinamas asmuo, pervertinami ir jo darbai. Nuo to nėra atpalaiduota net niauri emigrantinė kasdienybė. Kurį vakar neapdairiu veiksmu ar žodžiu pažeminom ir pasmerkėm, šiandien ties tuo pačiu, kai jis peržengė slenkstį į Anapus, turime su pagarba sustoti ir susikaupti. Mirtis gal nėra teisėja, bet pati savimi ji mus išpėja, kad neišvengiamumo požiūriu mes visi esam lygūs, mes esam to paties likimo vaikai. Atsigrįžkime tad veidais ir širdimis ir į Tą, kuris dar prieš kelioliką dienų buvo mūsų Sambūrio narys.

St. Santvaras

NAUJAS VEIDAS

Andriaus Norimo novelės

Labai mėgstu kiekvieną naują knygą. Tai jau aistra. Visada pasitinku kaip mielą laukiamą svečią. Bet jos pamėgo ir mane. Norom užėina ir jau pasilieka. Darniai rikiuojasi mano spintelėj ar lentynuose po stiklu. Kantrios, tylios, ilgai laukia, nedrąsiai nusišypsodamos, kada vėl paimsiu į rankas ir nuoširdžiai, atvirai šnekėsime. Niekad nesijaučiu tarp knygų vienišas. Visada atsimenu turįs gerų bičiulių ir galįs kada tik noriu pasišneketi.

Neseniai apsilankė ir NAUJAS VEIDAS. Prisistatė ir pradėjo savo raportą. Iš karto buvau pažvelgęs kaip į naują. Bet juo toliau, juo daugiau gavau patirti, kad nėra toks naujokas. Laikėsi gana drąsiai, truputį net su bravūra. Santūrioj šypsenoj nuolat žaidė lengva ironija. Savo žodžiais ir pasakojimu tvirtai buvo įsitikinęs. Klausiausi nevargdamas, su įdomumu. Kai baigė, panorau smulkiau išsiaiškinti.

— Vadinasi, keturiolika dalykėlių čion sudėta? Trumpesnių, ilgesnių, legendarinio pobūdžio, realaus gyvenimo ir net kronikos?

— Taip.

— Jie visi palaidi, jokia bendra idėja neapjungti?

— Taip.

— Ko tat norėta ir kodėl novelėmis pavadinta?

— Novelėmis? Hm!... — trumpai susimąstė mano bičiulis: — Visi taip vadina, tad ir aš. O kas — negerai?

— Nieko blogo, tik netiksliai. Kai ką erzina. Sakysim, aiškiai stovi avis, o pats vadinatum ožka.

Bičiulis iš karto užsidegė — temperamentingo besama.

— Tat kas gi pagaliau toji novelė? Nebe pirmą kartą girdžiu prikaišiojant, bet niekas tiksliai ir aiškiai nenusako.

— Tur būt, mano, kad ne vieta mokyti, kad yra literatūros teorijos vadovėlis.

Bičiulis vis nerimo.

— Hm!.. vadovėlis. Tai ne faktas! Svarbiausia, kad tik prikibti ir daugiau neigiamų pusių rasti.

— Taip manai?

— Ne manau, bet taip yra! Kiekvienas vis knisiasi, ieško, o ko, dažnai net pamiršta.

— Ir į mane taip žiūri?

— O kas gi? Bene geresnis esi?

— Tad ne į viską norėsi atsakyti?

— Kodėl? Aš labai norėčiau. Bet, vage, koks suktas klausimas: “Ko tat norėta?” Pirmiausia leisti suprasti. Aš norėjau labai nedaug, didelės misijos sau nesiėmiau. Margas gyvenimas, margi ir mano “dalykėliai” (tegul bus kaip pats vadinai). Rašiau, ką pats giliau pergyvenau ir kas atrodė įdomu,

naudinga...

— Dėl “naudinga” pakalbėsim dar. Na, pasakok, pasakok toliau. Atsiprašau, kad ne vietoj nutraukiau.

— Ką pasakok? Tai ir viskas. Norėjau, kad skaitytojas, kur šviesu, džiugu, pasidžiaugtų, o kur tamsiau, blogybės, kad susimąstytų.

— Na, o pasakyk: ar neturi pats senų užlūžusių vadinamų “prakeiktų” klausimų?

— Kaip tai prakeiktų? — nustebo bičiulis.

— Tokių pastovių, nuolatinių, kurie susieti su žmonijos sukrėtimais, katastrofomis ir galutine būties prasme?

— Ne! — greitai ir gyvai atsakė bičiulis. Aš nemėgstu daug kentėti bei ilgai kankintis.

— A kaipgi dėl tų moterų, kurios neištikimos?

— Kaip tai dėl moterų? — savo ruožtu paklausė bičiulis, matyt nesupratęs mano klausimo.

— Nagi pats daugiausia kalbi apie moteris ir vis neištikimas?

— Kad taip yra, čia ne mano išradymas. Bet aš dėl to nekentėjau. Viena, netikėjau amžina meile, antra, niekad nebuvau apsistojęs prie vienos moters.

— Vadinasi, su atsarga?

— Taip, iš praktikos?

— Didelę praktiką turėjai moterų atžvilgiu?

— O! nemažą...

— Tad kodėl taip?

— Labai paprastai! Visi mano gabumai surišti su linksmybėmis, o kur linksmybės, ten ir moterys.

Andrius Norimas

— Kokių gabumų dar turi?

— O daug! Esu džazo muzikantas, dainininkas, aktorius ir šiaip neprastas linksmas vyras. Net dailininkas šioks toks. Matai, knygos viršelis mano paties darbo. Argi prastas, neoriginalus?

— Gal ir baletninkas dar esi?

— Ne, baletninkas tai nesu, nors galėjau būti, bet šokikas smagus. Kurią paimu, tai jau pasuku.

— Pats, kaip matau iš “Išpažinties”, nevengei net ir ištektėjusių moterų? Ir jas gundei?

— Ne aš, bet jos mane gundė. Be to, daug įdomesnės.

— Štai kaip?

— Taip, taip! Savotiška baimė, atsargumas lydi kiekvieną, kol prieina prie nuodėmės, o paskum kiek aistros ir karščio... stačiai iš proto išvyrdavo ir nukankindavo iki paskutiniųjų...

— Bet žinojai, kad tai nuodėmingi santykiai?

— Toks žinojimas ateidavo vėliau, kai jau aistros baigdavos.

— Na, dar pasakyk: argi niekad nepagalvojai, nesigili-

nai, kodėl moterys tokios neištikimos, kaip jas vaizduoji? Ar nėra čia ir vyrų kaltės?

— O ne! Tokia moterų prigimtis. Reta kuri nesiblaško, pastovi ir patenkinta savo likimu.

— Kaip gi tat žiūri į vyrus šiuo atžvilgiu?

— Labai natūraliai. Nukrypsta, bet ne tiek daug. Antra vertus, turi ribą ir jų poelgiai neatsiliepia taip žalingai nei visuomenėj nei šeimoj.

— Štai kaip! Dviguba moralė!

— Aš nesivaikau apibendrinimų. Jūs speciai visokių plonybių ir definicijų. Aš tik padodu, kaip yra... Bet leiski ir man paklausti, kad nepamirščiau. Ką ten buvai prispaudęs, kai pasakiau “naudinga”?

— Aaa... Žinoki, kur pamokymai, didaktika, reportažas, ten jau nebėra beletristikos, arba gražiojo žodžio kūrinio. O pats mėgsti išsprauti, pabrėžti. Svarbiausia, kad tiesiogiai, savo vardu. Imkim pavyzdžius: bari Aldoną tik todėl, kad lietuvaitė ir artima pačiam (32 psl.), jei būtų kitaip, nutylėtum. To pat vaizdelio 22 ir 23 psl. grynas reportažas. O štai kaip neskaniai atsiliepia (66 psl.), nors labai stipriai norėta pasakyti: “O tokia kilni ir tauri gyvybė, kaip Alfonso Petružio, Lietuvai juk būtų reikalinga. Kažkoks karštuolis vokiečių paleido mirtiną šūvį — ir nėra karštai mylinčio savo krašto lietuvio”. Dar vienas (179 psl.): “Vienu ar kitu atveju laikau jį vienu iš pilkųjų Lietuvos didvyrių, kurie verti mūsų pagarbos. Nors jis buvo pramušgalvis, bet meilė savam kraštui įkvėpė jį kilniems pokštams”.

— Nu, tai kaip turėjo būti?

— Tik vaizdas, tik žodžiais rodoma, bet ne pirštu baksnodoma. (Tęsinys 5 psl.)

DETROITO LIETUVIU DRAMOS SAMBŪRIS

Paveiksle matome visą Detroito Lietuvių Dramos Sambūrio sastatą. Šiai artistų grupei vadovauja Kauno Dramos Teatro artistė Zuzana Arlauskaitė. Vasario 5 dieną detroitiečiai Chicagoje suvaidins Fuldos komediją GLUŠAS. Tai vienintelė proga pamatyti kaskart vis labiau garsėjančią lietuvių vaidintojų grupę, sugebančią ne tik gražiai suvaidinti, bet augti ir stiprėti. Vakara rengia Chicagos Sporto Klubas NERIS. Visi čikagiečiai, jauni ir seni, tą dieną turėtų atvykti ir pamatyti detroitiečių vaidinamą GLUŠĄ.

NAUJAS VEIDAS

(Išsinys iš 4-to pusl.)

jama. Gal teko matyti, kaip traukinys ar tramvajuje jautresnė motina kepštelė vaikui per rankutę, kai jis ištiesęs viską ima rodyti. Taip: sakyk, kalbėk, vaizduok, bet pirštu nebaksnok. Dėl kalbos bei stiliaus irgi turėčiau pasakyti...

— Net kalba tau negera?! —
čia jau bičiulis pašoko kaip įžeistas, pamiršęs net etiketą: Ko gi nori iš kalbos? Taisyklina, švari, tikra lietuviška!

— Taip, tikrai lietuviška, tik ne grožinė.

— Tai koks gi skirtumas?

— Štai labai vykęs palyginimas iš paties veikalo ir muzikos (19 psl.): „Groti šokių ir dar amerikietiško stiliaus orkestre jis nelabai troško. Jau Lietuvoje spėjęs išgyti gero smuikininko vardą, jis šioje kapeloje nusmuktų iki paprasto džazo muzikanto“. Tai va — smuikas simfoniniam orkestre ir smuikas džazo kapeloje. Dabar vienas iš pavyzdžių (22 psl.): „Valentinas vydavo pavydo šėtono pakišamus paveikslus, pats save bandė įtikinti tokių minčių klaidingumu, bet gyvenime matydamas įvairiausias moterų neištikimybės scenas, širdies gilumoje brandino nepasitikėjimą žmonos ištikimumu“. Nesakau, kad taip perdėm, bet ir vietomis neturėtų būti. Antras dalykas tasai nelemtas vietininkas. Lietuvių kalboje jis gana retas ir tik konkrečiu beveik daiktiniu atžvilgiu (pirtyje, lauke, tamsoje). Net ir laikui žymėti gana retai tevartojamas. Dag gyviau ir gražiau skamba: pavasari, naktį, sekmadienį, o ne pavasaryje, naktyje, sekmadienyje. Atsijusiais ar atitrauktais atvejais, jausmo ar sąvokų prasme beveik nevartojamas, nes taip užgriozdina stilių ir žviegia ausyse, kaip tikras džazas. Štai pavyzdžiai: „Šokėjai supainiojo taktą *apsvaigimo saldume* (28)“. „Iš tolo ežero paviršis žibėjo ir mirgėjo *vėjo pūtime* (59)“. „Ir *taiklumu šaudyme* pasižymėjo Alfonsas Petružis (62)“. ... „spynos išardyme (63)“ ...

— Dar turi ką nors prikišti? O gero tai jau nieko?

Pyksta, pyksta mano bičiulis ir raukosi.

— Kaip tai nieko. Kas gera, pačioje pradžioje pabrėžiau.

— Taip ir pabrėžei, kad nepastebėjau.

— Jeigu pasakiau, kad klausiausi nevargdamas ir su įdomumu, tai jau daug. Turėčiau, be abejo, kai ką pridėti dar, bet šandie užteks. Pažvelk ten. Matai? — Atkrypuoja Jurgio Jankaus Matatutis, ant apledijusių poezijos sparnų atvirpsi Radauskas, Juozas Švaistas vos kiūtina, apieškojęs Knygnešių Pėdsakus, ir Jurgio Savickio Žemė žada užsidegti. Vis tai nauja, įdomu.

Andrius Norimas, NAUJAS VEIDAS. Novelės. Autoriaus leidinys ir viršelės. Spaudė „Naujienuos“, Chicago, 1955 m. 280 psl. Kaina \$2.50.

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JANUARY 28, 1956

SULUOŠINTO VERTIMO RŪPESTINGAS RECENZENTAS

Tūlas A. S. mėnesio laikotarpį du kartus įvertino Flaubert'o „Madame Bovary“ romano lietuviškąjį vertimą (žiūr., berods, kalėdinį „Naujienuos“ numerį ir š. m. sausio 14 d. „Naujienuos“ literatūros priedą). A. S. keliomis citatomis nurodė teksto netikslumus bei tarmiškumus. Taipgi teisingai vertėją pabarė už dvejetainį vietovardžių ir vardų rašymą (vietomis sulietuvinta, vietomis palikta prancūziškai), kas, mūsų manymu, ir yra didžiausias vertimo trūkumas. Ką gi, gera kritika naudinga visiems: pamokomas vertėjas, paaškinama knygos skaitytojams, kas vertime neatitinka originalą ir tuo pačiu atitaisoma veikalo autoriui padaryta skriauda. Tačiau A. S., rašydamas apie Alės Rūtos vertimą, turėjo pikta valią ir nešvarius tikslus: suniekinėti, apjuodinti moterį-rašytoją; suniekinėti visą lietuviškos visuomenės grupę (šiuo atveju, katalikiškąją srovę) ir minimą asmenį galimai suvesti į konfliktą su savo grupės visuomene.

Kad mūsų nuomonė apie A. S. tikslus yra teisinga, duosime čia keletą pavyzdžių:

1. Pirmojo tomo vertinimui jau pats pavadinimas duotas įžeidžiantis, iššaukiantis: „Nerūpestingas darbas“. Iš kur A. S. žinojo, kiek rūpestio įdėjo vertėjas, kad vertimas būtų kuo geriausias, kuo tiksliausias? Rimtas kritikas gal būtų pasitenkęs „Nenusisėkusio darbo“, „Nepavykusio vertimo“ ar pan. pavadinimu. Bet tai tik tarp kitko.

2. Priekabė dėl vertėjos parinktos pirmojo tomo pabaigos, kuri, girdi, nesutinka su originalo panašia pabaiga. Mums gi yra žinoma, kad originalas sutelpta į vieną tomą ir susideda iš trijų dalių. Vertėja romaną padalino į du tomus reikalaujama leidyklos, nes „Nida“ negalėjo už 1 dolerį išleisti beveik pusės tūkstančio puslapių veikalą.

3. Prasimanymas dėl katalikiškos spaudos (ar visuomenės) nebeturėdami minimo „Naujienuos“ numerio po ranka, pakartojame iš atminties), „palankaus knygos sutikimo lietuviškai, nors originalas dėl priešreliginio nusistatymo Vatikano indeksuotas...“ Mums gi, sekant lietuvišką (katalikišką ir kitokią) spaudą, iki šiol neteko matyti nei katalikų srovės rašančiųjų, nei visuomenės atstovų palankiai ar nepalankiai dėl minimo vertimo pasisakant. Ar A. S., sakysime, galėtų „Nidos“ skelbimėlių su keliais pagyrimo žodžiais „Tėviškės žiburiuose“ laikyti palankiu pasisakymu (tokius skelbimėlius „T. Ž.“ talpina netgi pakartotinai, pasirodžius kiekvienai „Nidos“ knygai); arba „Draugo“ ar „Darbininko“ penkių eilučių pastaba „Atsiūsta paminėti“ skyriuje, būtų „palankus sutikimas“?

Vsa tai nesąmonė, ir A. S. žino tai neblogiau už mus.

4. Baigdamas pirmojo tomo recenziją, A. S. „pataria“ antrašyti tomą pataisyti ir „viliasi“ jį matyti geresnį. Tačiau ir jis ir skaitytojai žino, kad kai jis taip tėviškai mokė, antrasis tomas, mažiausiai, buvo laužomas, ar gal jau pakuojuamas į vokus, kad išsiuntinėti adresatams. Tikslas aiškus: žiūrėkite, va, mokiau, aiškinau, linkėjau, o čia su antru dar blogiau... Kaip žinia, šie „linkėjimai“ pasitvirtino „Naujienuos“ š. m. sausio 14 d. literatūros priede.

Antrojo tomo įvertinimas, pavadintas „Flaubert'o suluošinimu“, vertime jau nieko teigiamo neberado. Net įtarė vertėją nešvarumu (!) Bet čia jau krito ir A. S. šaltas klastingumas:

„Palyginę tik vieną „Ponios Bovary“ skyrių su originalo

tekstų, mes prieiname išvadą, kad Alė Rūta GRIEBESI (mano pabraukta ir didžiosiomis raidėmis parašyta. — A. N.) ne savo darbo. GAL JAI GERIAU TIKTŲ PASITENKINTI PREMIIJOMIS, NEGU IMTIS RIMTOS LITERATŪROS (m. p. — A. N.)“.

Taip baigėsi A. S. „kritika“, kuri, tikime, „Nidai“ nuostolių neatneš. Vertėjai, už sunkų kelerių metų darbą (kurio neatliko per 50 spaudos laisvės metų nei Flaubert'o gerbėjas A. S., nei kiti), tai bus mažas moralinis „atpildas“...

Alfonsas Nakas,
Detroit, Mich.

„NAUJIENAS“ SKAITO VISŲ SROVIŲ ŽMONĖS: DARBININKAI, BIZNIERIAI, PROFESIONALAI, DVASININKAI, VALSTYBININKAI, MOKSLININKAI JIE ŽINO, KAD „NAUJIENOS“ PADUODA TEISINGIAUSIAS ŽINIAS IR GERIAUSIUS RAŠINIUS

— Ar jau aukojai šio vajuos metu tremtiniam, gelbėti?

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

Sausio mėnuo geriausias laikas pirkti visus namų įrengimus. Sausyje Jūs pirksite viską už pusę kainos, nes reikalinga vieta naujoms prekėms.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMUOSE YPATINGAI ATPIGINTI SVEČIŲ KAMBARIO BALDAI

Dviejų dalių Nylon sofa ir fotelis, puikiausių stilių, parduodami po \$250.00, dabar tik tai \$169-00

Sofa dienos metu — lova nakčiai — parduodama po \$69.00, dabar tik tai \$39-00

Šaldytuvai 7 kubinių pėdų, parduodami po \$199.00, dabar tik tai \$169-00

Miegamųjų kambarių baldai, 5 dalių, ąžuolo ar riešuto medžio, naujausio stiliaus, parduodami po \$229.00, dabar tik tai \$149-00

Televizijos aparatai Dumont, RCA, Motorola, Admiral, 21" stalo modeliai.... \$149-00

Floro modelis Traveler \$199-00

Pirkite visus reikalingus daiktus sausio mėnesį
ir sutaupysite daug pinigų

FURNITURE CENTER, INC. LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

3224 So. Halsted Street Victory 2-4226
VEDEJAS JUSTAS LIEPONIS

Krautuvė atidaryta: pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30; kitomis dienomis 9 — 6; sekmadieniais 10 — 5.

Jono Meko "Semeniškių idilės"

Neseniai pasirodžiusių knygų tarpe paminėtinos jauno poeto Jono Meko "Semeniškių idilės", kurias išleido "Aidų" žurnalas. 62 puslapių rinkinį sutalpinti 24 eilėraščiai. Įžanginiame eilėrašty poetas nusako jų pobūdį:

*Ziūriu aš atgal į jus,
mėlynį mano vaikystės akira-*

*Vartau ir dėlioju
senas ir begėstančias nuotru-*

*ilgesio rankomis liesdamas
kiekvieną veidą, kiekvieną*

*stiekdamas atgaivinti, ir įpilti
išdeginta ir išdraskyta širdim.*

žiūriu atgal, ir prisimenu, ir

verkiu, —

bet ne, ne akiračių, ir ne jūsų,

mano bičiuliai, —

*o tikrai savo jaunųjų draugų,
o tikrai savo vaikystės,*

nesugrąžinamos, vis tolstan-

čios.

Jo idilės, — tai lietuviško kaimo peizažai, kuriuos poetas tapo iš atminties. Juose gausu spalvų ir niuansų. Besikeičią metų laikai juos įvairina ir turtina. Bet vaizdas vis tiek lieka ramus, statiškas.

Skaitytoją kiek stebina kartais nesuprantamų, kartais dirbtinų, kartais manierškai iškraipytų žodžių bei išsireikškimų gausumas. Jų galima at-rasti ir žemiau pateiktuose dviejuose "Semeniškių idilių" pavyzdžiuose. Bet jie kartu liudija ir poeto ieškojimą bei pamėgimą bandyti.

(Jonas Mekas — "Semeniškių idilės", "Aidų" leidinys, Brooklynas, 1955 m., kaina \$1.00. Tiražas nepažymėtas).

Eilėraščiai iš "Semeniškių idilių"

Antroji idilė

PAVASARIS

Su šiltu vėju, pirmutiniais lie-

atdrungsta alksnių žievės, ir

nutvieskia krūmus.

Ir prie upokšnių, iššokusių

putojančių subėgusių ir šaltu

ir prie duobių, ir šlapiomis pa-

prie telkšančio vandens —

jau bėga, gelsta karklų katinų-

Ore dar vėsi drangna, pašalo ir

bet tuoj subėgs grioviai, at-

ir paupėliais, pagrioviais, drėg-

iššoks geltoni purienų būreliai.

Ir visas kaimas kvėpia: jauni

—SATURDAY, JANUARY 28, 1956

atokaitoj sukrautos lentos,

lengvas pašalas — ir išdraikyti

pirmos jaunos žolėlytės kve-

Ir kai lengvutis pūstelėjimas —

atneša jau alksnių, eglų kva-

kvapą jaunų spurgų, žirginių

ir iš laukų — šviežio vandens,

pradžiūstančių palaukių,

pirmųjų šalpusnių, kregždūčių,

kvapą išskendusių valkų, ato-

Ir kai nuo krūmų, geltonuo-

atklūs pirmieji alksnio dūdų

o, jau tikrai negrįš žiema —

[jau tikrai pavasaris!]

Devynioliktoji idilė

RUDUO, PASKUTINIEJI MĖSLAVEŽIAI

Siūbuodami, paūščiodami lan-

sukūpdami ir vėliai išsitiesda-

išsidraikiusiom ir susipynu-

Ir kai įsilaidavę gūsliai akimir-

matyt ruplėtos, pilkuojančios

Patsai rudens siautėjimosi lai-

Ir pro bekiūžančius, lekiojan-

varganai besaugojančius savo

ir plinkančius, lietaus nugai-

prasilūpa pirmasis pūtelis

Skynimuose, tarp plikų, laibu-

pilni šermukšniai praskečia

ir lesina triukšmingai, nera-

varnėnų šuoris.

Tuščia laukuose. Tik vienišai

boluojanti rugienų dryžai,

naujai aparti pūdymų laukai;

siauru, kietai vežimų ir bandų

girgždėdami siūbuoja mėšlo

svyruodami, lėtai, su kiekvie-

ir rūpestingai įsimaukšlinę ru-

žemyn nuleidęs veidą,

taryt kiekvienas žingsnis būtų

kaip patsai likimas eina ūki-

švyluoja vėjas, ir rudinė plevė-

kaip sukupusios krūmokšnių

O ant laukų, ant krūmų, virš

Iš šių knygų viena gaus 1955 metų Liet. Rašytojų Draugijos premiją

LRD-ja šiomis dienomis LR-Dnariams išsiuntinėjo 1955 m. išleistų grožinės literatūros veikalų sąrašą, iš kurio ligi vasario 16 d. turės būti išrinkta premijuotinoji knyga. LRD premijos mecenatas šiemet yra dr. Juozas Prunskis. Į sąrašą neįtrauktos tos knygos, kurios kartą jau premijuotos (Trumpa diena), taip pat ir tos, kurių išspausdinta tik I dalis (Dovydeno, Valucko ir kt.). Po sausio 1 d. pasirodžiusios knygos (M. Vaitkaus Nuošaliu taku, A. P. Bagdono Sutemų ugnys ir kt.) įeis į 1956 metų derlių. Abėcėlinis 1955 metų knygų sąrašas:

P. Abelkis Atlaidų pavėsy. Romanas, 468 p. Trijų Tulpių leid.

Leonardas Andriekus Atviros marios. Lyrika, 134 p. T. Pranciškonų leid.

Aloyzas Baronas Sodas už horizonto. Romanas, 254 p. L. Knygos Klubas.

Kazys Bradūnas Devynios baladės. Poezija, 142 p. Knygos Klubas.

boluojančių plačiom skarom,

— virš pūdymų,

vienodai ir lėtai lynoja šaltas

[rudens lietus —

taip dieną nakt, taip dieną

[nakt.

Jurgis Gliuda Raidžių pa-sėliai. Romanas, 312 p. L. Knygos Klubas.

Ursulė Gudienė Žaibai. Eilėraščiai, 64 p. Tėviškėlė.

Algirdas Margeris Saulės rūstybė. Romanas, 312 p.

Nelė Mazalaitė Negestis. Romanas, 206 p. L. Knygos Klub.

Jonas Mekas Semeniškių idilės, 62 p. Aidų leid.

Aldona Irena Nasvytytė Vėjo dainos. Lyrika, 50 p. Terra.

Andrius Norimas Naujas veidas. Novelės, 274 p.

Petronėlė Orintaitė Grožvy-lės meilė. Apsakymai, 166 p. Nida.

Henrikas Radauskas Žiemos daina. Eilėraščiai, 80 p. V. Sau-liaus leid.

Nadas Rastenis Trijų rožių šventė. Poema, 148 p.

R. Spalis Ant ribos. Apysa-ka, 484 p. Tremtis.

Liūnė Sutema Tebūnie ta-rytum pasakoj. Poezija, 54 p. Terra.

Juozas Švaistas Knygnešių pėdsakais. Romanas, 296 p. Bendrija.

Mykolas Vaitkus Aukso ru-duo. Eilėraščiai, 120 p. L. Kny-gos Klubas.

Antanas Vėnys Geležiniai žiedai. Eilėraščiai, 64 p. Nemunas.

AUTO TAISYMAS IR GASOLINO STOTIS

Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Taisomi motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. MOBILGAS benzinas, Firestone padangos, baterijos ir automobiliams dalys.

1934 W. 59th Street Tel.: GROVEHILL 6-9136

M. ČESAS, patyręs automobilių specialistas

TAVO ŠIRDIS SAKO:

Pavasari žavi tu mane gamtos atgimimu, vasarą—gėlių kvapumu, rudenį—vaisių skoningumu, o žiemą žavėk mane švi-sos ir meilės lobiais, kuriuos duoda knygos.

\$13.00 VERTĖS KNYGŲ DABAR TIK UŽ \$5.00!!!

Tuoj kišk penkinukę į voką ir siusk, nes tokia proga pasitaiko rečiau, nei urano klodų atradimas.

SAULĖS RŪSTYBĖ (romanas) sako: skaitai mane, nes myli, o nemylėt negali, kada mane skaitai. 311 psl., kaina \$2.00.

ČIKAGOS SEŠELIAI (novelės) sako: skaitai mane, nes aš pa-rodau tau gyvenimą baisesnį, negu pats gyvenimas parodytų. 316 psl., kaina \$3.00. Iliustruota.

SIRDIES RŪMAI (romanas) sako: tik tada vaikščiosi širdies rūmuose ir juos tikrai pažinsi, kada mane skaitysi... 449 psl., kaina \$4.00. Iliustruota.

ŠLIUPTARNIAI (Amerikos lietuvių gyvenimo knyga) sako: tik mane skaitydamas matysi lietuvių tautos trečiosios dalies darbus, vargus, kančias, nuopelnus, kultūrą ir tautinį išlikimą. 652 psl., kieti viršeliai, kaina tik \$3.00!

VISOS 4 KNYGOS SYKIU tik už \$5.00! Persiuntimo kaštus apmokame. Rašykite:

DR. ALG. MARGERIS

3325 So. Halsted St., Chicago 8, Illinois

BIZNIO IR FINANSŲ PATARĖJAS

Pirkdamas ar parduodamas prekybos įstaigą, organizuo-damas ar padidindamas įmo-nę ar kokį biznį, pasitark su

ADVOKATU

**WILLIAM J. DRAKE
-DRAGŪNAS**

85-03 Wareham Place,

JAMAICA, N. Y.

Tel. Jamaica 6-7272

KAIP BAŽNYČIOJ ATSIŠAUKIMAIS PASNIGO

Anei rašto, anei druko mums
/turėt neduoda,
Tegu, sako, bus Lietuva ir
/tamsi ir juoda.
A. Baranauskas

Mudu su Juozu Johnsonu — Januškiu (937 Jackson Street, Easton, Pa.) kalbame gerokai slaidžiodami, Amerikos lietuvių gyvenimą kilnodami. Taip bešnekėdami juste nepajutova kai atsidadūrėme žemaitijos nelygiuose, miškuotuose laukuose ir pasileidova jos plačiais vieškeliais praieitin.

Idomu su Juozu kalbėti. Jis turi ką prisiminti. Dar idomiau jo bešnekančio, beūturojančio klausyti. Kai mudu dėstėme Amerikos lietuvių išeivijos gyvenimą, tai mano Juozas tarė žodžius, kaip juos taria zanavykuose Rygiškių, Bliuviškių, Griškabūdžio apylinkėse, bet kai atsiradova žemaičiuose, Juozas šnekėjo, kaip šnek' nuo Mažeikių, Vieksnių žemaičiai.

— Ku tu, brol', pasakysi, žemaitis ir gana.

Juozas gal septynerių metų buvo nuvežtas į Šiaulius mokslus eiti. Tai buvo tada, kada Lietuvoj nebuvo anei druko, anei rašto. Tada, kada maskolių žandakai atiminėjo iš žmonių net maldaknyges lietuvių kalba spaudintas. Lietuvis ir tada nesnaudė, jis grūdinos lyg anas plieno lydinys: vienos maldaknygės neteko, atsirado kita kartu su kalendorium slaptai knygnešio įbrukta. Kovos dėl savo lietuviškos raidės nesiliovė. Jos ėjo tylumoj, nors lėtai, bet tikrai.

Juozas, atvykęs į Šiaulius, tuoj pats pajuto tas kovas ir tapo net jų "dalyviu". Vieną gražią pavasario dieną, kada į atlaidus šiauliuosna sugūžėjo žmonių daugybė, jo vyresnis brolis prikišo Juozui antin spalvotų, spausdintų popierių ir sako jam:

— Eik bažnyčion ir per sumą numesk nuo viškų žemyn.

— Klausiau kas įsakyta. Einu gražion šiaulių miesto bažnyčion, — pasakoja toliau pats Juozas. — Ar buvai kada nors šiauliuose, ar matėi jų idomią, savotišką bažnyčią? Jos aukštas bokštas iš didelių tolumų matyti, dar šiaulių neprivažiavus. Pačios bažnyčios viduj jauku ir pamaldu. Ne, kitur niekur nesu matęs tokios idomos bažnyčios! — Tą pasakęs, Juozas nutyla, gal susimąsto ir vėl pradeda žemaičiuoti. — Užsilipu ant viškų. Išeina kunigas prie altoriaus. Gaudžia vargonai, visa bažnyčia gieda. Ispūdinga ir didinga. Pradžioj pasigirsta tylūs skambučių garsai, paskui garsėja ir dažnėja. Aš jų jau laukiau su virpančia širdimi. Kunigas kelia kieliką į aukštybes. Visi besimeldžiantieji puola ant kelių. Pagarbei lenkia galvas žemyn ir mušasi į krūtinę. Tada... tada iš mano enties pasipylė bažnyčioje popieriai brolio duoti. Kas tokioje susikaupimo akimirkoje dairysis iš kur skrenda tie atsišaukimai? Ištuštines ir aš puolu ant kelių. Mušiuos į krūtinę mintyse tardamas: "Viešpa-

tie, atleisk man mano kaltes!". Kiek galvą kilstelėjęs, žiūriu iš paniūrų, kaip skraido bažnyčioje paberti popieriai. Margaspalviai, gražutėliai jie krinta, banguoja, sukuriuoja ir lėtai leidžiasi ant klūpojančių žmonių galvų, nugarų, kiti tiesiai kišenėn patenka. Gražu. Bažnyčioje žmonių sausakimšai. Oras tvankus. Bažnyčios durys atviros. Kai kurie popieriukai skubomis skrenda durų link ir nerte išneria lauk pro atviras duris. Šventoriuje taip pat yra žmonių. Nevisi tilpo bažnyčioj. Žinai, atlaidai. Šventoriuje tuos atsišaukimus kai kurie įsibruka sau, — sako Juozas. — Suma baigta. Evangelija, pamokslas. Kas čia daug jų klausys, kai tie atsišaukimai kaitina smalsą — išeina. Išeina pasiskaityti. Manai, aš žinau, kas ten buvo rašyta. Man tas nerūpėjo, galvon nelindo. Padariau kas liepta ir džiaugiaus, kaip gerą darbą padaręs. Prie šventoriaus vartų atsirado policija, žandarai. Krečia išeinančius. Klausinėja, ar matė, kas atsišaukimus pabėrė. Tokių nėra! Kas galėjo pamanyti, kad tai darbas tokio piemengalio, kokių savo metais aš tada buvau? — baigia Juozas savo pasakojimą.

Štai Juozas jau pas tėvus parvyko atostogų. Tėvas neramus. Eina gandas, kad visur plinta slapta spauda. Maskolių žandarų ruja zuja po kaimus. Krečia, suminėja, kai ką sumuša ir visur vaginėja: pasiima, kas jiems patinka. Štai tėvas užtiko Juozo vyresnių brolių paslėptą gegto grafą, tokį prietaisą iš masės padarytą atsišaukimams spausdinti. Užklupo Juozą klausinėti tėvas, kam tas prietaisas reikalingas ir kieno jis?

— Tyliu, — sako Juozas. — nors ne tiek žinau, kiek jaučiu, kad tai brolių darbas. Bet kai tėvo rankose atsirado pantis, mano lūpos atsivėrė. Nebuvo kas man daug sakyti. Pasakiau, kad tai broliams priklauso tas instrumentas. Tėvas įpyko. Ir įpykęs šmakšt į besikurenantį pečių duonai kepti. Ugi, kad pasipylė liepsna! Prasiveržė pro kaminą ir stogą lažo. Tėvo pyktis dingo. Reikėjo daboti, kad gaisras neištiktų. Atsirado šlapios paklodės ant stogo. Tėvas daugiau neprisiminė apie tą atsitikimą, — sako Juozas.

Žinai, tėvai. Jiems visiems rūpi, kad vaikai neįkliūtų. O kai vaikai gerą darbą daro, tėvai tylumoj širdy džiaugiasi, sau vieni didžiuojasi. Buvo tokie tamsūs metai, negi tokiais darbais kam nors pasigirsi, pasididžiuosi. Padarei ir tyli. Ir Juozas dabar prisimena anų metų bažnyčioje skraidančius atsišaukimus nei didžiuodamasis, nei girdamasis. Antraip, jis atvirai sako, kad buvo vaikėzas ir nesusivokė, ką daras ir kokie pavojai gresia. Vyresnis brolis prašė, tai ir padarė, kas tada padaryti reikėjo. Ir reikėjo padaryti taip, o ne kitaip. Tokios gyvenimo sąlygos

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL
—SATURDAY, JANUARY 28, 1956

buvo.

Tai taip, kaip anas viščiukas iš kiaušinio kalėsi lietuvių tautą į Lietuvos nepriklausomybę. Gerai kovose užgrūdytas plienas nesuaižėjo — atlaikė, kova buvo laimėta.

Deja, dabar naujai maskoliai užplūdo Lietuvą komunistų skraiste besidangstydami.

Ir nūdienės laikų Lietuvai tin-ka šie poeto A. Baranausko žodžiai:

Ne taip skamba akmenėliai,
/patkavom daužyti,
Kaip vaitoja mūsų broliai
/šiaurėn nuvaryti.

Ne taip staugia platus plentas
/gniauztas diližonais,
Kaip vaitoja mūsų žemė po
/svetimais ponais.

Ne taip puola drėgnas rūkas, kai
/dienelė švinta,
Kaip gausingai mūsų brolių
/ašarėlės krinta.

Bet bus netaip kaip maskoliai nori, nes jų visi darbai nedori. O bus taip, ko lietuvių tauta siekia — kelsis svetimų kryžiuojama Lietuva! Kelsis laisva, nepriklausoma, tarp visų kitų valstybių lygi.

—J. Vlks.

Dar apie M. Gedvilą

"Naujienų" Nr. 17, I psl., be kita parašyta: "Liaudininkų veikėjas. Plačiai visuomenei jis (Mečys Gedvilas. R. K.) buvo žinomas tik kaip energingas, kiek radikališkesnis už kitus, liaudininkų partijos žmogus".

Šitokį tvirtinimą tenka patikslinti.

Iš tikrųjų M. Gedvilos "radikalumas" buvo pažengęs pertoli ir liaudininkų Centro K-to nutarimu jis buvo iš šios partijos pašalintas. 1934 metais, tautininkškos Lietuvos pogrindyje, M. Gedvila įstojo į Lietuvos komunistų partiją. Susiorganizavus Lietuvoje Ligonų Kasoms, M. Gedvila eilę metų, iki pat 1940 m. birželio 15 d. rusiškos okupacijos, dirbo Telšių Ligonų Kasos direktoriaus pareigose. Jo darbą prižiūrėjo Vidaus Reikalų Ministerija.

1923—24 metais ir vėliau M. Gedvila buvo mokytojas Palangos vidurinėsios mokyklos ir vadovavo vietos skautams. 1924 m. vasarą vienoje iškilmėse mačiau mokytoją M. Gedvilą pilnoj skautų uniformoj, net su tipinga skautų šefo Baden-Powelio skrybėle... Jis sumaniai tvarkė jaunosius skautukus. Už dešimties metų M. Gedvila pasuko rusiškai komunistiniu keliu. Užėjus 1940 m. bolševikinei okupacijai, jis pasižymėjo nepaprastu griežtumu.

R. K.

"NAUJIENAS" SKAITO VISŲ SROVIŲ ŽMONĖS: DARBININKAI, MOKSLININKAI, VALSTYBININKAI, DVASININKAI, PROFESIONALAI IR BIZNIERIAI. JIE ŽINO, KAD NAUJIENOS PADUODA TEISINGIAUSIAS ZINIAS IR GERIAUSIUS RASTUS.

Skaitykite "N-nas"

Artėja Velykos. Giminės LIETUVOJE laukia jūsų pagalbos. Jūs galite jiems pasiųsti GARANTUOTĄ SIUNTINĮ su drabužiais, avalyne, maistu arba vaistais per seniausią kanadišką eksporto firmą.

J. KAMIENSKI - JANIQUE TRADING CO.

2314 WEST CHICAGO AVE. (prie Oakley)

Telefonas: BRUNSWICK 8-6780

Drabužius galima siųsti ir naujus ir dėvėtus. Jūsų giminėms nereikės mokėti jokių mūtų: viską sumoka siunčianti firma. Visų siuntinių pristatymas adresatams garantuotas. Drabužiai, maistas ir vaistai gali būti viename siuntinyje. Pradedant 1956 metais didelė nuolaida daiktams, užsakomiems Anglijoje.

Istaiga atdara 7 dienas savaitėje nuo 10 val. ryto iki 9 val. vakaro.

SIUNTINIAI Į SSSR

(SU APMOKĖTU MŪITU)

maisto produktų, anglišku medžiagų gabalai ir vaistai — (streptomocinas, penicilinas ir remifonas).

Pristatome 6 savaitių bėgyje ir įteikiame asmeniškų gavėjo pakvitavimus ne vėliau, kaip už 2½ mėnesio.

PRISTATYMĄ GARANTUOJAME.

Išsiunčiame taip pat į visas Europos šalis.

ATLIEKAME GREIČIAU IR RŪPESTINGIAU UŽ VISUS KITUS. SIUNTIMO TARNYBOJE DIRBAME DAUGIAU, KAIP 25 METUS

Reikalaukite katalogų. Rašykite rusiškai arba angliškai.

Ofisas atdaras kasdien iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais nuo 10 valandos ryto iki 4 val. po pietų.

RALLINGTON CORPORATION

303 WEST 42nd STREET, cor. 8 AVENUE, NEW YORK, N. Y.
Tel.: PLaza 7-2258 M. Grey (Gruško)

NELAUKITE — RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šlaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polsą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išituks, neturėsite jokių nemalonių.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1643
Telefonas CEntral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

KOKI DVARĄ APRASĖ MICKEVIČIUS?

Vienas varšuvinės Lenkijos literatas, kuris daug laiko paaukojo Adomo Mickevičiaus praeities ir kūrybos tyrinėjimams, kelia įdomų klausimą: kur galėjo būti Mickevičiaus "Pone Tade" taip vaizdingai aprašytas Soplicų dvaras?

Kaip žinome, visa "Pono Tado" intriga rutuliojasi Lietuvoje arba bent istorinėje Lietuvoje. Populiarius yra manymas, kad Soplicų dvaras turėjo būti kur nors Naugarduko apylinkėse. Bet ar būdingos Lietuvos dvarams tos savybės, kurias jiems suteikė poetas?

Lenkų tyrinėtojas sako, kad nevisai taip.

Visų pirma, istorinės Lietuvos ribose Mickevičiaus laikais vyravo stambūs, dideli dvarai, kurie neretai apjungdavo ištisas apskritis. Gi Soplicų dvaras yra mažas, geriausiu atveju, vidutinis, kokių pilna vad. Didžiojoje Lenkijoje, Poznanes apylinkėse.

Ar, iš tikrųjų, Lietuvos bajorai pasižymėjo tokiomis tušiomis ambicijomis ir taip tarp savęs dėl menkniekių riedavosi, kaip vaizduoja Mickevičius? Tyrinėtojo nuomone, "Pone Tade" aprašytieji veikėjai primena vad. Didžiosios Lenkijos bajorus, kurių tarpe savo laiku iškilęs ginčas dėl medžioklės šuns uodegos buvo palietęs kelias apskritis ir liko užrašytas net kronikoje.

Šios ir kitos smulkmenos leidžia spėti, kad bent "Pono Tado" idėja kilo poetui tada, kai jis iš užsienio skubėdamas į 1831 metų lapkričio sukilimą ilgesnį laiką turėjo progos svečiuotis Didžiosios Lenkijos bajorų tarpe ir stebėti jų gyvenimo būdą.

Padėkime artimiesiems Lietuvoje ir Sibire

Priimame žodžiu ir raštu pilnai apmokėtus medžiagų, avalynės, maisto ir vaistų užsakymus, parinktus iš katalogų, išvalome ir persiunčiame vartotus drabužius į Lietuvą, SSSR teritorijas ir visą Europą. Turime didelį patyrimą visame Amerikos žemyne. Garantuojame 100%.

Siuntinius išsiunčiame kasdien. Lietuviškas ir sąžiningas patarnavimas.

Dirbame 6 dienas savaitėje: 8:30—6:30 val.

PATRIA GIFT PARCEL CO.
3741 West 26th Street
Chicago 23, Ill.
CRawford 7-2126

(Skelb.)

Yra gėda nemokėti savo kalbos ir nepažinti savos literatūros! Norėdami daugiau susipažinti su senąja mūsų literatūra, neatidėliodami išsigykite prof. Vaclovo Biržiškos "Senųjų Lietuviškų Knygų Istoriją". Knygos kaina: kietais viršeliais \$3.00, minkštais \$2.00.

Užsakymus adresuokite:

NAUJIENOS,
1739 S. Halsted Street,
Chicago 8, Ill.

**Dr. Juzė ir Dr. Kęstutis
AGLINSKAI**
GYDYTOJA-JAS IR CHIRURGAS
2300 WEST 51st STREET
VALANDOS:
Pirm., antr., 10-12, 2-4 ir 6-9 popiet.
Ketvirt., penkt., 2-4 ir 6-9 popiet.
Šeštadieniais 10-2 val. popiet.
Tel. Ofiso: PROspect 6-1795
Rezid.: GROvehill 6-5603

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: aksdien nuo 10 ligi 12 val.
iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val.
Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telef.: PROspect 8-3229
Rezid. telef.: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8
tiksliai antradieniais ir penktadieniais.
Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REPUBLIC 7-7868

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo
1-4 ir 7-9. Antrad. nuo 1-5. Trečiad.
ir Šeštadienį tiksliai susitarus.

Ofiso telef.: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEVERly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2—4 ir nuo 6—8:30 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų.
Trečiadienį pagal sutartį.

Rezid. tel.: STEWart 3-4511
Ofiso telef.: YARds 7-1166
DR. J. GUDAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 WEST 35th STREET
Kampas Halsted ir 35-tos gatvės
Valandos: 1-4 p. p. ir 6:30—8:30 val.
kasdien. Trečiadieniais uždaryta.
Šeštadieniais nuo 1 iki 4 po pietų

Tel. ofiso: VI 7-0600; rez.: RE 7-6867
DR. BR. GAIŽIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4055 ARCHER AVENUE
(Kampas Archer ir California Ave.)
VAL.: 2—4 po pietų ir 6—8 vakare,
šeštadieniais 2—7 p.p., išskyrus sekm.

DR. A. JENKINS
PHYSICIAN AND SURGEON
(Lietuvis Gydytojas)
2500 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 2—4 po pietų
ir 7:30—9 vakaro.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso telefonas: PROspect 6-3838
Rezid. telefonas: REPUBLIC 7-9199

GROvehill 6-1595
Dr. Aldona A. Juska
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą,
išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Tel.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Ave., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro.
Šeštadieniais 12—4 val.
Butas: 1526 So. 49th Ave., Cicero, Ill.

Dr. N. Kriauceliunaitė
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
Specialistė Moterų Ligy ir Akušerijos
Val.: 11-2 ir 7-9 vak., šeštad. 1-4 p. p.
Kitu laiku pagal susitarimą
Adresas: 2750 W. 71st St.
(Kampas 71st ir California)
Tel.: Ofiso ir rezidencijos RE 7-4146

Ofiso telefonas: LAFayette 3-3210
Jei neatsiliepią šaukite KEDzie 3-2868
Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12—2:30
Daily afternoons.
Vakara: pirmad., antrad., ketvirtad
6—8:30. Trečiadieniais tik susitarus

Dr. A. Valis - Labokas
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. Moterų Ligos
3267 SO. HALSTED STREET
Telefonas: DANube 6-1125
Valandos: 1—4 ir 6—8 vakaro.
Šeštadieniais 1-4 val. po pietų.

Dr. Julia Monstavičius
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
Moterų ir vaikų ligos
10748 So. Michigan Avenue
Tel.: PU 5-6766—Rez. tel.: EN 4-4979
Darbo valandos: nuo 6 iki 9 val. po
pietų kasdien. Išskyrus trečiadienius
Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val po pietų

Telefonai: Ofiso GROvehill 6-5394
Rezidencijos: PROspect 6-4737
DR. A. MACIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. chirurginės ligos
2423 WEST 63rd STREET
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8
Šeštadienį 2-4 val. po pietų.
Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta

**DR. CONSTANCE
O'BRITIS**
PHYSICIAN AND SURGEON
2408 WEST 63rd STREET
Tel.: HEMlock 4-5524
Hours by appointment only.

Dr. Juozas PAUKŠTYS
DANTŲ GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(įėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p.
7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12.
Trečiadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — namų CE 3-7786

DR. STRIKOL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 SO. ASHLAND AVENUE
Ofiso valandos: nuo 2—4 ir 6—8.
Ser., Subat. ir Nedėl. tik susitarus.
Ofiso telefonas: YARds 7-4787
Namų telef.: PROspect 6-1930
Jei neatsiliepią viršutiniai telefonai,
šaukite Midway 3-0001

Telef. ofiso: CLIFFside 4-2896
Rezid.: LAFayette 3-1172
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų.
Šešt. 2-6 val. popiet, išskyrus šeštad.

Telefonai: ofiso CLIFFside 4-0253
Rezidencijos: GROvehill 6-8876
DR. A. Z. ŠAULYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4645 S. ASHLAND AVE. (kamb. 211)
Pirm., Antr., Ketv. ir Penktad. 6:30—
8:30 val. vak. Šeštadienį 2—4 v. p. p.

**DR. VYT. TAURAS-
TUPČIAUSKAS**
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos.
Ofisas ir rezidencija: 2410 W. 51st St
(antras namas nuo Western Ave.)
Tel.: PROspect 8-1223 arba WE 6-5577
Ofiso val.: pirmad. 8-10 val. vakaro.
antrad., treč. ir penkt. 6-9 v. v.
ir šeštad. 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
CHIRURGINĖS LIGOS
Ofiso telef.: HEMlock 4-2123
6255 SO. WESTERN AVENUE
Rezid. telef.: PROspect 6-8484
Val.: 2-4 po pietų ir 7-9 vak.

DR. J. VAITAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO. 49th COURT, CICERO
Kasdien 10-12 ryto ir 5-8 val. vak.
Šeštadieniais 10-2.
Ofiso ir buto telef.: OLYmpic 2-1381

Tel.: ofiso ir rez. PROspect 6-9400
Dr. Ona Vaškevičius
(VAŠKEVIČIŪTE)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6248 SO. KEDZIE AVENUE
Val.: kasdien nuo 1—3 popiet ir nuo
6—8 val. vakaro; šeštad. 1—4 popiet,
trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus.

Tel.: ofiso VI 2-1581; rez.: VI 2-0742
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvių)
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8 val.
Šeštadieniais 2-4 val. po pietų.
Sekmadieniais uždaryta.

**DR. BRUNO J.
ZUBRICK'AS**
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6400 SO. KEDZIE AVE.
Valandos: 2—4 po pietų ir 7—9 vak.
trečiad. ir sekmad. pagal susitarimą
Telefonas: HEMlock 4-7899
Namų tel.: HILLtop 5-2557

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Ban-
dažai. Speciali pagalba Kojoms
(Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9—4 ir 6—8. Šeštadieniais 9—1.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Illinois
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI
Dr. Ant. Rudokas, O. D.
tikrina akis, pritaiko akinius,
keičia stiklus ir rėmus.
Telefonas: YARds 7-7381
Priima: Vakara: nuo 6 ir 9 val.
Šeštad. nuo 10 ryto iki 4 po pietų.
Treč. ir sekmad. pagal susitarimą.
4455 S. CALIFORNIA AVE., Chicago

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YARds 7-1829
Pritaiko Akinius
Kreivas Akis
Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8.
Trečiad. nuo 10-12; penktadienį 10-2.
Šeštadieniais 10—2 val. po pietų.

**Dr. Kazimieras
MICHEL**
Optometristas - Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis.
Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius.
Išgydo kreivas akis be operacijos.
Ideda netikrą — artificiale akį pagal
sveiką. Praktikuoja per 39 metus.
Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonas: YARds 7-6616
Nuo 9:30 val. ryto iki 8 val. vakaro.
Tikrinu klausą ir pagalbėju
neprigirdintiems.

DR. S. VAITUSH, Opt.
Palengvins akių įtempimą, kuris
esti priežastimi galvos skaudėjimo,
svaigimo ar: aptemimo, nervuo-
tumo, skaudėjimo, akių karščio.
Atitaisau trumparegystę ir toli-
regystę. Prirengiu teisingai akinius.
Visuose atsitikimuose egzaminavimai
darom su elektra, parodančia ma-
žiausias klaidas. Speciali atyda kreiv-
piama į mokyklos vaikus.
VALANDOS:
Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro.
Šeštadieniais iki 4 val. vakaro.
Trečiadienį ir sekmadienį uždaryta.
4712 S. ASHLAND AVE.
YARds 7-1373

Anglų Kalbos Pamokos
K. KALNĖNAS
6402 So. Fairfield Ave., Chicago 29
(3-čias aukštas, durys po kairei, arti
63-čios gatvės ir California Ave.)
Duoda trenirinius prieš karą baigęs
Čikagos universitetą.
1 dol. 25 ct. val. — privačios.
VERTIMAI - ANKETOS - LAIŠKAI

Tel.: JE 8-9126
CARIB BARBER SHOP
GEORGE YERKES
lietuvis savininkas
1655 James Ave., kampas Lincoln Rd.
(Priešais Albion Hotel)
MIAMI BEACH, FLORIDA

CHICAGOS ŠVARIAUSIAS IR
MODERNIŠKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

**CENTRAL PARCEL
SERVICE, INC.**
Persiuntimai į Lietuvą
ATDARA NUO PIRMAD.
IKI PENKTADIENIO
9:00 ryto iki 4:30 po pietų.
Siuntiniai priimami
TIKTAI SUSITARUS.
Pirm atvykstant telefonuikit
dėl susitarimo.
**CENTRAL PARCEL
SERVICE, INC.**
220 SO. STATE STREET
CHICAGO 4
Tel.: WABash 2-9354

Skaitykite "N-nas"
8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JANUARY 28, 1956

Matematika — skaičių poezija?

Sako, vysk. Baranauskas — „Anykščių šilelio“ autorius — mėgęs painias matematikos paslaptis. Sako, Ad. Jakštas — nenumaldomas matematikas, ir tai namie, kai tylu-ramu ir žaižaruoja pavasarėjantys platus vakarai. Beje, atsimeinu ir savo Direktorių — varpininką M. Šikšnį-Šiaulėniškį. Kai Vytauto Didžiojo gimnaziją Vilniuje užtvindavo naujų rūpesčių banga, ypač prieš kelionę pas švietimo (lenkų) viršūnes ar kitus lemtingus žygius, — jis — Direktorius — sprendavo kokį nors matematikos uždavinį. Taip žmogus susikaupdavo, įgaudavo vidinės ramybės ir tvirtybės.

Aiman, ir mes tremties ramybei ir tvirtybei stabterkime ties, va, tokia matematika arba — skaičių poezija (kaip, viens periodinis literatūros spaudinys tartų, *poaistine, pobrazdžionine*, tiksliau — modernine arba šių-pranašių-dienų poezija):

— prof. J. Balčikonio „Lietuvių Kalbos Žodyno“ tremties laidą iš anksto užsisakė... 9 mokytojai, 4 gydytojai, 3 inžinieriai, 4 rašytojų draugijos nariai ir 2 rašytojai, draugijai nepriklausantys, 1 miškininkas, 3 žurnalistas ir t.t.

Kas gi tie „ir t.t.“? Ogi, viso arti 400, bet jau nebe aukso žuvytės, šiaip sau ešeriukai ir kuojelės: buvę kariai, policininkai, žemųjų kategorijų savivaldybių ir valstybinių įstaigų tarnautojai, pažangūs ūkininkai, kooperatyvininkai. Jie tada (kai Lietuva buvo laisva) aukštai neskraidė, bet ir šandie (dolerio epochoj) į šiukšlyną lyg kuosos nenutūpė. Garbė jiems!

Ak, praleidau vieną profesiją. Kadaise ji ten, Tėvynėje, buvo gana soti ir šilta, dar į ranką senesnių žmonių pabučiuojama. Šandie — iš apyvartos išimta vertybė, daiktas, kuris iš pasigailėjimo priglauštas savose ar svetimose, bet 98% maža svetingose klebonijose. Kalbu, aišku, apie tremtinius kunigus. Jų tremty yra (JAV, Australijoje ir kt), regis, apie 300. Žodyną užsisakė apie 70. Vadinasi, kas ketvirtas. Jei atmesime karšinius ir kitus „bažnyčios pelytės“, santykis dar pagerės, atseit — užsisakė kas antras-trečias.

Dar grįšime į bažnyčią, t.y. prie kunigų. Dabar... kolegos žurnalistas. Pagal valdžios (tiksliau: valdybos) pranešimus, jų, žurnalistų, pačiame New Yorke yra 39, Chicagoj — 17, Los Angeles — 9, Bostone — 7, Washingtone, D.C. — 4 ir t.t. Viso labo JAV ir Kanadoje — 112 (š-i-m-t-a-s d-v-y-l-i-k-a!). Apie driskius (kolegas iš Pietų Amerikos, V. Vokietijos ir kt. šalių) nekalbama. Palikime juos ramybėje, ir tai šiuo principu: tegu jiems būna lengviau prieinama pati duona kasdieninė!

Dabar 112 (LŽ Sąjungai priklausančiųjų) padalykime iš 3 (LK Žodyną užsiprenumeravusiųjų). Vadinasi, iš žurnalistų kas 37-tasis yra raštingas, atsi-prašau — gimtojo rašto puoselėtojas. Ir mintys grįžta į Hanau, kur 1946 m. vyko LŽ Sąjungos narių suvažiavimas. Milžiniška pasisiūla į narius, ir susirinkimo vadovybės baimė: — kodėl kova už nario liudijimą? gal ans kai kam pagelbi pervaziuoti per amerikiečių-anglų ir amerikiečių-prancūzų zonų kontrolės punktus?!

Neseniai „Vienybėje“ ir kt. laikraščiuose skaitėme graudų kolegos S. Urbono laišką iš... ligoninės. Jei 112 narių kolegai pagelbėti duotų po \$1.00 kas mėnuo, ir jis greičiau pagytų, ir — jo vaikai nebadautų. Yra nario teisės, yra, rodos, ir nario pareigos, šlovingų Sąjungos steigėjų nerašytas testamentas, ir tradicijos?!

3 inžinieriams terūpi gimtoji kalba. Šmeižtas? Ne, išrašas iš LK Žodyno prenumeratorių sąrašo. Provokacija? Bet ne iš mano pusės. Provokavo (ing gerą žygį!) inžinieriai iš anapus... Panamos kanalo. Ėmė ir sumetė literatūros premijai būtiną minimumą. L Rašytojų D-jos pirm. B. Babrauskas pavyzdžio užkrėstas kitiems metams apskelbė gydytojų sudėtą literatūros premiją. Ir nusvilo nagus. Atsiliepė vos keli gydytojai (vienas net su \$100). Taigi, dr. Basanavičiaus, dr. Kudirkos, dr. Griniaus ir kt. idealistų — tautos gydytojų era baigta. Šandie kiti laikai, kiti ir... daktarai. LRD pirmininkas priskolino pinigų iš šalies ir premiją išmokėjo, bet koks begali būti pasitikėjimas profesionalais JAV ir Kanadoje?

Neseniai varčiau knygą-albumą. Tai lenkai inžinieriai ir architektai tremtyje viskuo pagelbėjo, kad tik lenkų statybos 1000-ties metų istorija šviesą išvystų ir sava bei anglų kalba paplistų po visus Vakarus. Ar mums toks leidinys nebūtų pro šalį? Dailininkai žada lietuviškosios dailės istoriją. Buvę kariai — Lietuvos kovų istoriją. O kadgi žadėjimai būtų tesimi!

Vysk. Padolskis, o gal vysk. Brizgys (nesvarbu pagaliau asmuo, svarbu faktas!) išpareigojo išleisti vieną šv. Rašto tomą. Išpareigojo, žinia, visų tremtinių kunigų sąskaiton (po 30-40 dolerių nuo gyvos galvos!). Ar vyskupo pėdsakais nepasektų mūsų inžinierių-architektų, gydytojų, prekybininkų ir kt. ekonomiškai pajėgių organizacijų vadovybės? Kas kultūros atiduoti kultūrai, ar ne? Aną, inž. P. Vileišis, kažkur Rusijos gilumoj tiltus betiesdamas, sugebėjo nutiesti kelią ir tiltus tautai žadinti — pvz. „Vilniaus žinios“ ir kt. Gimtajai kultūrai talka įmanoma visur ir visada, tereikia valios. Pažįstu, va, profesionalą, kuris kadaise uždirbdavo po 240-300 dolerių per mėnesį. Jis

tada pirkto kuone kiekvieną knygą ir prenumeravo 7 laikraščius. Dabar jo įplaukos — 1,800-2,300 dolerių per mėnesį. Ir kasgi? Knygų nebeperka ir teprenumeruoja 1 laikraštį. Pažanga ar atžanga?

Manding, pačiu laiku mirė a. a. prof. Vaclovas Biržiška. Nūn supa mus lietuviškosios kultūros, ypač savosios knygų, saulėleidis. Dar metai kiti ir žaros nebeliks, ir nusmegsime į nakties tamsybes. Jis, Di-

dysis Bibliografas, matė visą lietuviškosios knygos ūgį, klesėjimą, matė tautos viltis į mokslą, ateitį. Viskas-viskas atsitrunkia į dolerį, ir dūžta tauta tremtyje.

Yra toks prancūzų kalambūras: fantastai stato rūmus ant ledo, psichopatai jose įsirengia gyventi, o psichiatrai atskuba nuomos surinkti.

Ar šis kalambūras mums tinkamas. Dar ne? O po metų?!

J. Cicėnas

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Angliški 100% vilnos audiniai vyriškiems ir moteriškiems drabužiams, paltams ir kt. Įvairiausios rūšies maistas. Vaistai.

Visi sovietų valdžios muitai užmokami čia. Siuntinių gavėjams nereikia nieko primokėti.

T. KUCZEWSKI & CO.

4036 SO. RICHMOND STREET Tel.: FRontier 6-6399
CHICAGO 32, ILLINOIS

Ofisas atdaras: Nuo pirmadienio iki šeštadienio, nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE JŲSŲ
INSULIACIJOS
PROBLEMAS

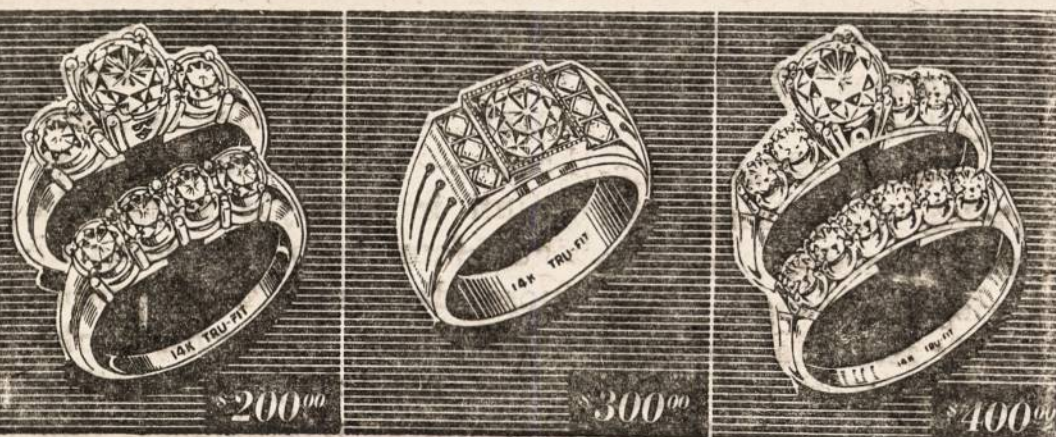
Dabar yra laikas įrengti savo namą žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SOUTH HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Budriko metinis pre-inventorinis Deimantų, Laikrodėlių Išpardavimas 40% NUOLAIDA - DIDELĖ SUTAUPA

Štai čionai! Tai išpardavimas, kurio jūs laukėte — ir dėl geros priežasties! Mes turime puikiausią pasirinkimą deimantinių brangenybių — laikrodžių, žiedų, auskarų, spilkų, rankžiedžių, karolių, kolonikų (cuff links) ir daug kitokių dailių dalykų! Ateikite, pasirinkite ir pasinaudokite 40% nuolaida jau ir taip numažinta nuo originalės kainos! Ateikite anksti... Tai yra nepalyginama proga!

Štai keletas pavyzdžių iš didelio pasirinkimo:

2 deimantiniai žiedai, kaip paveiksle, vertės \$200, 40% nuol., už \$120	
Vyriškas deimantinis žiedas vertės \$300, už	\$180.00
2 deimantiniai žiedai, vertės \$400, už	\$240.00
Ketvirtad. karato žiedas, vertės \$60, už	\$36.00

Elgin, Gruen, Benrus, Parker rašomos plunksnos, Shaeffers, Watermans plunksnos. Rogers silverware, sieniniai laikrodžiai, lėkštės, blanketai, kaldros, patefonai, mažos radijos, elektriniai toasteriai, automatiški kavos perkolatoriai — 40% nuolaida. Lengvi išmokėjimai.

J. F. Budrik Furniture

(INCORPORATED)

3241 So. Halsted St. Tel.: CALumet 5-7237
Atdara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9:30 P. M. Sekmdienį 10-5.

Budriko Lietuviška Radio Valanda leidžiama kiekvieno ketvirtadienio vakarą nuo 6:00 iki 7:00 val. iš WHFC radio stoties, 1450 kilocycles, su žymiais dainininkais ir orkestru.

MOLIS

Daug turtų žemėj. Vieni dažniau vartojami, daugiau pažįstami, kiti rečiau patenka į mūsų namų apyvoką ir mažiau žinomi. Bet yra ir priešingai. Daug kasdienio vartojimo dalykų nėra mums kaip reikiant aiškūs ir suprantami.

Paimkim kad ir molį. Ar daug kas tuo jau, iš karto pasakys: kas toksai yra molis? Jo savybės, sudėtis, pritaikymas gyvenimo praktikoje ir meno dalykuose. Kur daugiausia to molio iškasmama? O molis bene ir bus pats pirmasis žemės turtas, kuris anksti pradėtas kasti ir vartoti. Dar kas pravartu pabrėžti: juk molis buvo pati pirmoji senovės žmonių susižinojimo bei rašto priemonė, nelyginant kaip dabar popierius.

Atsimenam iš istorijos Babiloniją, jos galingą karalių Nebuchadanezarą. Tai buvo VI-jam amž. prieš Kr. Babilonija buvo turtingiausia ir šviesiausia tuomet šalis pasaulyje. Be kabančiųjų pasakiškų sodų, be Babelio bokšto, be prabangiųjų šventyklų ir puošniausių karalių rūmų, turėjo dar ir savąjį raštą. O tasai raštas ir buvo molio plytelėse, pagalvėlių pavidalo. Rašydavo, tikriausiai brėždavo, kol dar molis minkštas ir drėgnas. Paskum kepdavo saulėj, lyg vaikais dabar savo pyragaičius, bandeles. Ligi šiol tūkstančiai teberandami tų plytelių šukių miestų griuvėsiuose. Sausas, karštas klimatas ilgai leido joms išsilaikyti.

Vėliau babiloniečiai panašias plyteles, tik primaišę dėl stangrumo šiaudų, pradėjo vartoti stogams dengti. Taip darydavo ir izraelitai, būdami Egipto nelaisvėje. Šis būdas pasirodė pigus ir praktiškas. Iš Rytų jisai paplito Ispanijoje, vėliau Meksikoje ir Pietų Amerikoje, kur vadinamas "adobe". Vietovėse, kur mažiau ir ne tokie smarkūs lietūs, panašūs stogai labai praktikuojami. Jie pigūs, pakankamai saugūs nuo ugnies, vasarą vėsūs, o žiemą sulaiko šilumą.

Amerikos indėnai, kaip daugiausia primityvūs iš visų tautų, labai plačiai pritaiko molį savo gyvenime. Gamina indus, įrankius, meno dalykus ir daugelį kitų daiktų. Šitų gaminių skeveldrų, šukių beveik kiekvieno ūkininko laukuose galima rasti. Senovės Kinų menininkai naudojo aukščiausios rūšies molį. Iš jo gamino puikiosius savo puodus-vasas ir porcelaną. Nuo seniausių laikų ligi šios dienos iš visų iškasmųjų žemėjų mineralų molis ilgiausiai ir daug daugiau atvejų pasitarnavo žmogui.

Molis, dažniausiai aliuminis ir silika, yra sudėtinė granito bei uolų dalis. Jis atsiskyręs grynai fiziniu būdu, subyrant granitui dėl oro ir vandens veikimo. Daugely vietų granito uolėnas sumalė priešistoriniai ledynai. Tirpdami jie paliko

mases molio, arba sugrūsto ir iškilusio uolų pavidale, arba nugrimzdusio pelkių dugne. Iš ten dabar jis ir imamas. Atskiros molio dalelės labai smulkios. Viena kruopelė ne didesnė kaip 1/25,000 colio. Iš tikrųjų kai kurios molio rūšys tokios plonos ir tįslios, kad vieno svoro, jei vientisu sluoksniu iškočiotum, užtektų keletui akro užkloti. Jei paimti į burną, molis jaučiamas daugiau kaip muilas, bet ne žvyras ar smėlis. Molio dalelės labai panašios į mažičius dribsnius arba lazdeles. Kai kurios jų lygiai nukirstais kraštais, kitos aptrintos. Šitoks pavidalas daugiausia tinka sulipti arba susiklijuoti, kai molis šlapias.

Molio randama labai įvairaus ir visokių rūšių. Kai kurios rūšys naudojamos tik specialiam tikslui bei paskirčiai. Sakysim, yra ugniai atsparus molis, kuris nei tirpsta nei trupa aukščiausioje temperatūroje. Iš jo gaminamos specialios plytos ir naudojamos kaip pamušalas fabrikuose, taip pat daromi didžiuliai samčiai ištirpytam metalui pilstyt. Kietojo molio rūšis naudojama vadinamiems akmeniniams indams gaminti, kaip: puodai, katilai, keptuvės, taip pat stogų plytelės, kanalizacijos vamzdžiams ir išorinėms pastatų plytom. Paprastosios plytos, drenažo vamzdeliai, puodai, statybinės plytelės daromos iš prastojo molio. Porcelanas yra kepamas iš aukštos grynų baltojo molio rūšies, vadinamos kaolinu. "Žemės dažai" — ochra, sienna ir amberas — taip pat molis su geležimi ir nevalyta magnezija, naudojami kaip pigmentas kituose dažuose. Kartais molis naudojamas fonografų plokštelėse, medicinoje, kosmetikos gaminiuose, pieštukuose, dantų milteliuose, muile, popieriuje, tekstilėje ir vandeniui minkštinti bei švelninti.

Illinois valstybės podirvis yra gausus žemės turtais. Kaip mineralų tiekėja Illinois valstybė yra pirmoji tarp Missisipi Aukštojo Slėnio valstybių, penktoji visoj sąjungoj ir pralenkia apie pusę tuzino viso pasaulio kraštų. Beje, anglis ir nafta piniginiu atžvilgiu daug vertingesni mūsų valstybė, bet molis ir jo produktai eina trečioje vietoje. Bendroji metinė jų vertė apie penkiasdešimt milijonų dolerių. S.D.

AMERIKA — DIDYSIS EKSPERIMENTAS

Neseniai pasirodęs knygos forma anglų istoriko Frank Thistlethwaite veikalas "The Great Experiment" yra įdomus savo išvadomis. Autorius Ameriką vadina vieninteliu ir istorijoje nepakartojamu valstybiniu ir ekonominio didingumo atveju, kurio ateitis yra apgaubta paslapties šydu.

Mokslininko teigimu, J. A. V. bės savo dabartinio didingumo pasiekė, visų pirma, todėl, kad suteikė beveik neribotas galimybes reikštis ir progresuoti

pilkam gatvės žmogui.

Antroji priežastis: JAV neužsidarė Europos valstybių pavyzdžiu savo kiate, bet iki šiandien išskėstomis rankomis priima būrius emigrantų, nors tie emigrantai mažą bendrą turėtų su anglosaksiška kultūra.

Trečia: dideli JAV plotai ir nebuvimas reikalo bent iki šiol jų ginti nuo galingų priešų.

Suradęs ir kitų Amerikos iškilimo priežasčių, autorius teigia, kad ši valstybė yra vienintelis istorijoje žinomas didin-

gumo atvejas, primenąs savotišką eksperimentą, kurio pabaiga betgi nėra aiški.

Ta proga autorius cituoja žinomuosius Walt Whitmano žodžius: "Jungtinėms Valstybėms yra skirta, — arba savo didingumu pralenkti net ir europietiškojo feodalizmo gdynę, arba susilaukti didžiausio pralaimėjimo tautų istorijoje".

K.

— Savo auka palengvink se-
liu sunkias tremties dienas!

LIETUVIŲ TAUTINĖS KAPINĖS

8200 So. Keane Ave., Oaklawn, Illinois

Prašome aplankyti mūsų kapines ir apžiūrėti kelių tūkstančių lietuvių pasirinktas vietas.

Lengvomis sąlygomis duodame paskolas pirmiems morganams. Neimame komisijs.

Platesnių informacijų telefonuokite:

GRovehill 6-5078

LIETUVIŲ DĖMESIUI!

NEWARK'E ATIDARYTAS OFISAS SIUNTINIAMS GABENTI Į SSSR

! UKRAINA, LIETUVA, LATVIJA, ESTIJA IR KITUS KRASTUS.

Siunčiame maisto produktus, naujus ir dėvėtus drabužius, medžiagas, vaistus ir t. t.

SIUNTINIAI IŠSIUNČIAM 48 VALANDŲ BĖGYJE.

— Siuntėjui įteikiamas pašto pakvitavimas apie išsiuntimą. —

— Siuntiniai pristatomi gavėjui 7-8 savaitėse bėgyje. —

Siuntiniai, siunčiami oro paštu, pristatomi 7-10 dienų bėgyje.

Siuntėjas gauna asmenišką gavėjo pakvitavimą.

VISI SIUNTINIAI SIUNČIAM SU JAU APMOKĖTU

MUITU, IR PRISTATYMAS GARANTUOJAMAS.

SIŪSKITE SIUNTINIUS GIMINIEČIAMS!

Ofisas atdaras kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais nuo 9 val. ryto ir 4 val. po pietų.

Reikalaukite katalogų. Rašykite rusiškai arba angliškai.

Netoli Pensilvanijos geležkelio stoties Newark'e.

PACKAGE EXPRESS CO.

305 MARKET ST.
NEWARK, N. J.
Mitchell 2-2452

NEMOKAMAI Visiškai Nemokamai

SITOS IR DAUG KITŲ PUIKIŲ DOVANŲ
JUMS VISAI NIEKO NEKAINUOS

Electric Roaster & Fryer	worth	\$80.00
94 pc China Dinner Set	"	65.00
Westinghouse Radasonic Radio	"	65.00
Rogers Silverware Set of 76	"	60.00
Electric Heater	"	50.00
24 Karat Corry Coffee Maker	"	50.00
All Speed Record Player	"	50.00
Dual Control Electric Blanket	"	50.00
Four-Way Mix Master	"	50.00
Four-Piece Silver Coffee Set	"	50.00
Electric Deep Fryer	"	35.00
Westinghouse Clock-Radio	"	35.00

Jūs galite įsigyti bet kurią iš šių puikių dovanų nemokamai! TAI NĖRA LOTERIJA.

Dėl informacijų atvykite, paskambinkite arba parašykite:

OAK SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1429 WEST 18th STREET—CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone CANal 6-1640

VALDŽIOS
PRIŽIŪRIMA

FEDERAL HOME LOAN
SYSTEM NARYS
IŠTEIGTA 1907

Metų pradžios apmąstymai

Laiko tekėjimas

Laikas nestovi vietoje. Jis teka vienodai, pastoviai ir be jokių susitrukdyimų. Iš anksto žinome, kad užvertę ar išplėšę paskutinį metų kalendoriaus lapelį, mes sulauksime Naujųjų Metų. Išpilietinusi yra pasaulio tradicija senuosius užbaigiant palydėti, o naujuosius sutikti su tam tikru džiaugsmu, pompa ir apeigomis. Linkėjimai, spėliojimai pranašavimai ir pramatymai yra seni, bet dažnai neturi realaus pagrindo. Iš daugelio ir įvairių spėliojimų kartais šis tas pasitvirtina. Tai aklas atsitiktinumas, kaip dviejų žmonių susiginėjime, kai vienas jų sako, kad rytoj bus graži diena, o kitas, kad — apsiniaukusi.

Rūpesčių skirtingumas

Kiekvienus metus užbaigiame všentėmis. Nenutilus Kalėdų švenčių džiaugsmingiems aidams (šių laikų biznierių suktiems super reklamos tikslams tos šventės suvulgarinamos), sulaukiame senųjų metų palydėjimo į praeitį, o naujųjų pasitikimo. Nauji Metai — nauji rūpesčiai, apdūmojimai, mąstymai, planai, darbai ir veiksmai. Nuo asmeniškų iki bendruomeninių, tautinių, valstybinių, tarptautinių ir visos žmonijos — pasaulio.

Šiandien žmonijos rūpesčius galime skirti į kelias grupes. Atmetus asmeniškų, liks visuotiniai, tautiniai, valstybiniai ir visos žmonijos rūpesčiai. Pirmoje eilėje yra taikos rūpesčiai. Niekas Naujųjų Metų proga nedrįso palinkėti, kad šie metai atneštų pasauliui visuotinę ir teisingą taiką. Spėliojimų buvo, bet jie tokiais ir lieka. Praėjusieji metai parodė, kad buvo padarytos ypatingos pastangos taikai ir ramybei žemėje atstatyti, bet visi darbai, viltys ir troškimai atsimušė į nesugriaujamą blogio sieną, nedavė vaisių ir paliko 1956 m. didįjį rūpestį.

Antras rūpestis yra laisvųjų tautų ir tų tautų, kurios neteko laisvės, reikalai. Jei pirmųjų žmonės džiaugiasi, jie turi rimto pagrindo. Jų kraštai laisvi. Antrųjų veiduose matomas susirūpinimo šešėlis. Jų sąmonė sako, kad jų kraštai, gimtinės, namai, artimieji, tėvai, sesės ir broliai yra belaisviai, kankiniai, vergai ir mirti pasmerkti individai už tai, kad myli laisvę, savo gimtuosius namus, visą kraštą, papročius, tradicijas. Šie balsai atbunda tų kraštų kilmės asmenų sąmonę, priverčia pamąstyti ir dirbti tokį darbą, kuris artintų kenčiančiųjų kančios galą. Tai yra pavergtųjų kraštų kilmės žmonių, kurie gyvena laisvėje, pirmasis ir didysis Naujųjų Metų rūpestis.

Senųjų metų palikimas

Nesigilindami į pasaulinius rūpesčius, o tik paimdami savo

pavergto krašto, mes matysime, kad per 1955 metus dirbo daug, bet pasiekėme neperdaugiausia. Politinių veiksmų barniai liko neišspręsti, visuomenės susiskaldymas padidėjo. Mūsų pavergto krašto padėtis buvo daugiau, negu baisi. Šiuo metu jo padėtis kiek šviesesnė, bet rimta ir sunki. Ji reikalauja iš mūsų jau nepaprastų darbų, visų sutelktinių jėgų įtempimo iki aukščiausio laipsnio. Lietuvos padangėmis plaukia juodi debesys, erdvėje skraido plėšrūs vanagai, kurie naikina be gailesčio visa, ką tik gali, (Tęsinys 12-me psl.)

Lietuvių Taupymo ir Skolinimo Bendrovių Lygos Nariai

kuriose kiekvieno santaupos yra apdraustos iki \$10,000.00, o namų paskolos duodamos lengvomis sąlygomis.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSN.

6234 SOUTH WESTERN AVE.

CHICAGO 36, ILLINOIS

CRANE SAVINGS & LOAN ASSN.

2555 WEST 47th STREET

CHICAGO 32, ILLINOIS

DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSN.

3430 SOUTH HALSTED STREET

CHICAGO 8, ILLINOIS

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSN.

1800 SOUTH HALSTED STREET

CHICAGO 8, ILLINOIS

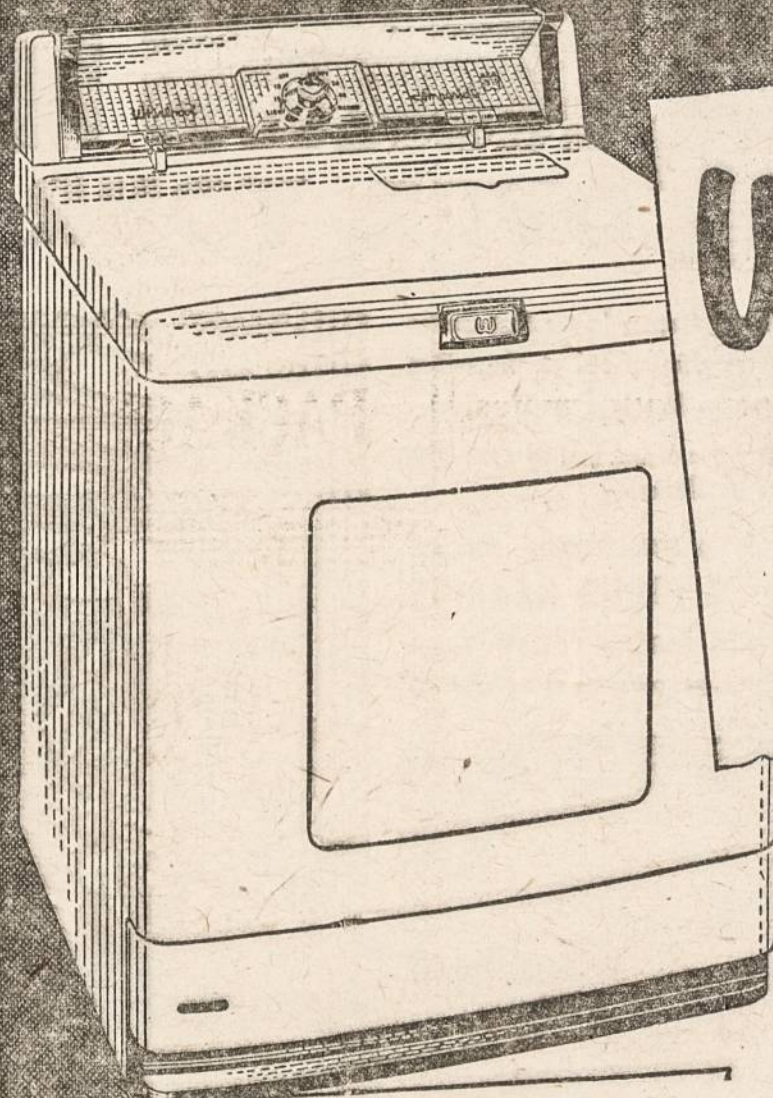
GARSINKITĖS NAUJIENOSE

DRIES ALL FABRICS

EVEN SHEEREST OF MATERIALS

TWICE AS FAST

AS REGULAR-SPEED DRYERS

Whirlpool

SUPER-SPEED GAS DRYER

WITH **5** AUTOMATIC
TEMPERATURE SELECTIONS

- 3 heat settings for regular materials.
- 2 settings for delicate, dainty fabrics.
- Illuminated Guide Lite control panel.
- Porcelain top resists marks and stains.
- Completely-automatic ignition.
- 20-lbs. of wet clothes capacity.
- Controlled, tempered air circulation.
- Ultra-Violet germicidal lamp.
- Step-saving, Cycle-Tone signal.
- Illuminated, automatic door release.
- Convenient, built-in lint screen.
- Satin-smooth drying drum.
- Lifecoat finish for lasting beauty.

EASY TERMS

SOLTIS

HOME APPLIANCES

AND FURNITURE

2647 WEST 51st STREET

Tel. HEmlock 4 - 7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

(Tęsinys iš 11-to psl.)

neišskiriant ir krašto gyventojų, pradedant jų dvasinėmis gėrybėmis, baigiant visu tuo, kas trukdo priešui kėsłams.

Šiais metais mūsų balsas turi būti skardesnis, garsesnis ir griežtesnis. Jei krašto žmonių balsą sulaiko uždangos, tai esančių laisvėje balsas turi sustiprėti, kad atsvertų priešų melą, atsvertų tuos nuostolius, kuriuos priešas įstengia padaryti. Senųjų metų palikimas nėra džiuginantis, bet nėra ir be vilčių. Teisėtai pradėta kova turi būti tęsiama, pakelti ginklai neturi būti padėti ir neturi būti kapitoliuojama.

Su poetu kartu galime pasakyti:

Tėvynės kančia, sudėtos aukos,
Pergalę neša sujungtos rankos.
Pamirškim barnius — kas mus
[skyrė,
Visų mūsų tikslas — laisva Tė-
[vynė.

Prošvaisės

Be rūpesčių senieji metai paliko ir prošvaisčių, kurios skatina mūsų kovo suaktyvėjimą. Politiniai kovos vienetai, kaip Altas ir Vlikas, savo suvažiavimuose parodė rimtumo pavyzdį. Pirmasis liko tas pats ir su ta pačia programa. Gal dar su didesne energija jis kovos už krašto išlaisvinimą. Vlikas, dėl kurio paskutinių laikų buvo kilusi didžioji audra, persiorganizavo. Įtraukimas naujų veidų, sudarymas naujo vienetų-prezidiumo, — visa tai reikia laikyti teigiamomis savybėmis, kurios leis dar rimčiau ir efektyviau vesti bendrą kovą su priešais. Pagaliau, neuždarymas durų sugrįžimui ir bėgliams atims visus ginklus šmeižti Vliką, nes jei bėgliai ir dabar nesugrįš, tai jų tikslai bus nepasiekiami po gražiais žodžiais.

Galų gale ir diplomatų pakvietimas glaudesniai bendradarbiavimui, aktyvesniam įsijungimui, turi tikslą išaiškinti ikšiolinį jų pasyvumą, skirtingas pažiūras, kažin kokią baimę, kad Vlikas nepasidarytų jų "šefu". Naujieji Vliko vadai, manau, darys žygių, kad visi galėtume dirbti vieningai — sujungtomis rankomis.

Paskutinės naujienos

Gauta iš Europos įvairių prekių, geros rūšies ir kainos nebrangios. 1. Vaikams vežimėliai nuo \$30. 2. Radio, su kuriais galima Vilnius, Paryžius ir kitos vietos, nuo \$86. 3. Rašomos mašinėlės, su kuriomis galima rašyti lietuviškai, angliškai ir kitomis kalbomis, nuo \$69. 4. Įvairūs foto-aparatai nuo \$20. 5. Lietuviškų plokštelių daug rūšių: K. Petrausko, Šabaniausko, Dolskio ir kitų dainininkų.

Visi šie meniški kūriniai telpa

—Girkšt-pakšt ant lentos
Kibur-vibur ant tvorės,—Kas?
Atsakymas "Mūsų knygoje".
Kaina \$1.00. Naujienose.

Ravenswood Hospital reikalingos ofiso tarnautojos

Ravenswood ligoninei reikalingi ofiso tarnautojai. Pageidaujamos mergaitės ar moterys iš kaimynystės.

Visa eilė lengvatų: Netoli namų, duodamas valgis, geras atlyginimas.

Ofiso įstaigos išdininkė turi mokėti rašyti mašinėle. Padėjėjas prie nakties auditoriaus turi mokėti rašyti mašinėle ir varuoti N. C. R.

Pasimatykite su Miss Dobbins,
Ravenswood Hospital,
1931 Wilson (Sk.)

GĖRĖKITĖS 21 COLIO SPALVOTU TV, PLAČIU, KAIP GYVENIMAS...

GYVENIMISKAI TIKRU!

Jūs galite šiandien įsigyti pilną 21 colio spalvotą TV! Didelis, puikus, kvapą užimantis — kaip tikras gyvenimas! Rinkitės bet kurį RCA Victor iš dviejų nuostabių naujų kabinetinių stilių. Stebėkite vis daugiau ir daugiau naujų spalvotų programų, o taip pat ryškių, aiškių juodų ir baltų standartinių transliacijų. Abu setai vienas kitą papildo. Pilna TV namų pramoga Jums ir Jūsų šeimai!

RCA Victor 21 colio reguliatorius. UHF-VHF balso derintojas. Mahogany ar šviesaus tropikinio kietmedžio išdirbinys. Deluxe model 21CT662, \$895.00.

RCA PRADĖJO IR IŠVYSTĖ
DERINAMĄ SPALVŲ TELEVIZIJĄ.

FELIX A. RAUDONIS, NELLIE BERTULIS, sav.

ROOSEVELT FURNITURE COMPANY

2310 WEST ROOSEVELT ROAD

Krautuvė atidaryta sekmadieniais nuo 11 iki 4:30.

Tel.: SEeley 3-4711

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

Now at Guaranteed Electric

SIEGLER USES HEAT THAT'S 4 TIMES HOTTER OVER YOUR FLOORS!

Siegler is not a space heater that wastes heat up the chimney and on the ceiling forcing you to live in 1 or 2 rooms —

Siegler is not a central heating plant with expensive installations —

Siegler is a revolutionary method of **WARM FLOOR HEATING** . . . puts heat in every room WITHOUT COSTLY, DIRT COLLECTING PIPES & REGISTERS!

WARM COZY FLOORS
IN EVERY ROOM!

APPROVED BY AGA

Tropical Floor Heat

GETS TO THE BOTTOM OF THE COLD FLOOR PROBLEM

Siegler
PATENTED AUTOMATIC
GAS HEATERS

**MONEY BACK
GUARANTEE**

make the 'MATCH-TEST'! It proves how Siegler pays for itself again and again with the fuel it saves!

Siegler
**THREE-IN-ONE
HEATMAKER**

Siegler captures the Top-of-the-Flame heat, doesn't waste it up the flue as ordinary heaters do. This extra, patented inner heater is built right into the heart of the hottest fire. It captures the 4 Times Hotter heat from the burner flame — pours it over your floors. Cuts gas bill tremendously

HEATS LIKE MAGIC
even with the gas turned OFF

Guaranteed Electric Appliance and Furniture Company

2876 West Cermak Rd.

Blshop 7-3333

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS